

[Morten Lange.]

lægningsrådet har været, skal vi sige lidt for pessimistisk, hvad angår behovet. Det er den slags sager, hvor man, hvis man er meget vred, kan tage mindretal. Jeg nævner det blot her som en generel bemærkning. Det var ret typisk for arbejdet med den omtalte planskitse, at på et eller andet tidspunkt bredte der sig en eller anden pessimisme med hensyn til, om tallene i prognoserne nu ikke var for store, og det medførte, at man på en række områder vistnok var lidt mere tilbageholdende, end udviklingen vil vise havde været rimeligt. Dette være blot sagt, fordi det kan ske, at der dukker andre citater op.

Hvad angår sagens realitet, er det, som om behandlingen her begynder at minde om en slags ændret planlægning med en slags mening i. Der har fra begyndelsen, også dengang vi behandlede dette som lovforslag, efter min mening været lidt for meget tendens til — jeg sagde det også dengang — at overføre noget, der svarede temmelig præcist til noget eksisterende, og det har nok ikke været nogen klog ting. Hvis man har lagt det alt for meget til grund for planlægningen, så er det nok en af årsagerne til skibbruddet. Jeg skal ikke kunne sige det i detaljer, for enkelthederne har jo været henlagt til særlige udvalg. Men det ville ikke undre mig, om vi efterhånden finder ud af, at en lang række af de ideer, som i realiteten lå bag ved ønsket om en særlig landbrugspræget skoleenhed i Odense, i virkeligheden simpelt hen nødvendigvis må gennemføres i forbindelse med Odense universitet, hvis vi skal have en rimelig udbygning af det. Måske — hvis vi skal vende tilbage til det, som hedder det grundtvigske lyssyn, som man jo en gang imellem føler trang til at vende tilbage til — måske vi i udvalget kan få angivet retningslinjer for noget sådant, så vi kunne bevare og udbygge nogle af de positive ideer, som var fremme i behandlingen sidst. Hvis vi kan nå så vidt, så kan jeg såmænd leve med, selv om man tager dørskiltet af forestillingen, men jeg vil meget gerne have, at de gode ideer, der var fremme ved behandlingen sidst, til gengæld får næring og bliver til noget. Så skal jeg altså akkviescere ved, at der måske kommer til at stå et eller

andet på dørskiltet, som ikke var det, jeg havde tænkt mig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om centre for højere uddannelser og Københavns universitets placering.

(Lovforslaget (nr. 228) findes i tillæg A. sp. 4561, fremsættelsen i tidenden sp. 4755).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. B. Andersen: Den første betingelse for, at der kan komme noget ud af det forslag, vi her behandler, er, at vi gør os klart, at det ikke alene er et forslag om universiteter, ja, jeg er lige ved at sige, at det ikke engang først og fremmest er et forslag om universiteter. Det er et forslag, der, efterhånden som det får praktiske virkninger ude i hverdagens Danmark, vil få en meget afgørende indflydelse på det danske samfunds udvikling i almindelighed. De spørgsmål, som forslaget rejser med vældig styrke for alle, der kan se perspektiverne i det og læse mellem linjerne, er bl. a. følgende: skal Danmark trækkes endnu mere skævt, end det er i forvejen? Er regionsplanlægning bare noget, vi taler om, men som vi ikke vil gøre en virkelig indsats for, når lejlighed byder sig? Er det Jylland, der ligger afsides i forhold til København, eller er det København, der ligger afsides i forhold til det øvrige land, først og fremmest Jylland? Det var jo nok en fejl, at hovedstaden ikke blev flyttet længere vestpå, da vi mistede Skåne, Halland og Blekinge; det har vi haft mange besværligheder af.

Et forslag om placering af de kommende universitetscentre byder en enestående lej-

[K. B. Andersen.]

lighed til at bidrage til at skabe mere balance i den fremtidige udvikling af det danske samfund. Desværre yder det lovforslag, regeringen har fremsat, ikke et sådant bidrag. Derfor håber jeg — og jeg tror det også — at det vil få en ændret skikkelse, inden vi møder det her i salen igen efter udvalgsbehandlingen.

Må jeg efter disse helt principielle bemærkninger straks slå fast, at vi fra socialdemokratisk side er ganske enige med ministeren i, at der må gøres en effektiv og en omgående indsats for at aflaste Københavns universitet og for at skabe bedre rammer for det fremtidige universitetscenter i hovedstadsområdet; herom skal der ikke herske tvivl. Vi kan derfor også være enige i de mere kortsigtede planer om den foreslåede udbygning i Tagensvej-Jagtvej området.

Over for planerne om den mere langsigtede udbygning af Københavns universitet står vi mere usikre, og det fremsatte forslag og det fremsendte materiale kan jo desværre ikke siges at bidrage til at give sikker grund under fødderne.

For det første er der selve talgrundlaget. Jeg er altid meget skeptisk over for prognoser. Vi får stadig bedre teknik til at lave dem, men der synes stadig at mangle tilstrækkeligt med fantasi og fremsyn til at spørge rigtigt om den fremtidige udvikling. Alligevel må det forekomme gådefuldt, at der kan forelægges 2 prognoser med kun godt 1 års mellemrum, hvoraf den ene, planlægningsrådets, opgør antallet af universitetsstuderende øst for Store-Bælt efter 1980 — altså dem, som vi nu skal projektere for — til 32.000-33.000, medens den anden prognose, undervisningsministeriets seneste prognose, peger på, at dette tal allerede vil være nået om 5-6 år, medens tallet efter 1980 vil være 40.000-45.000, altså næsten 50 pct. flere. Det er unægtelig ikke noget solidt grundlag for en planlægning.

For det andet er der i det foreliggende forslag megen usikkerhed om den geografiske placering. Ministerens oprindelige plan om at opbygge det fremtidige Københavns universitet som et fra starten indeklemmt husmandsbrug på ryddede Nørrebroarealer blev heldigvis kvalt ved de interne drøftel-

ser i regeringen — så slap vi for at gøre det her. Tilbage står mulighederne Høje-Tåstrup eller Kalvebod-Vestamager. Det oplyses i forslaget, at der stadig mangler tilstrækkelig belysning af en række problemer i forbindelse med valget mellem disse to muligheder. Mit parti skal derfor heller ikke udtale sympati for den ene eller den anden løsning på dette tidspunkt.

Der er dog ét punkt, hvor vi allerede nu kan give ganske klar besked. Ifølge forslaget vil regeringen bidrage til den nødvendige aflastning af universitetet i København ved en hurtig opbygning af et universitet i Roskilde. Det giver mig anledning til at gentage, hvad jeg ofte før har givet udtryk for: det må ud fra en landsbetragtning forekomme helt uantageligt på én gang og hurtigt at ville iværksætte omfattende universitetsudbygning i selve København, 20 km derfra i Høje-Tåstrup og 8-10 km derfra igen i Roskilde, medens udbygningen i det øvrige land skubbes ud i en uvis fremtid. Det er simpelt hen en udfordring over for Danmark vest for Roskilde; og det er for mig ufatteligt, at et sådant forslag har kunnet indgå i regeringens overvejelser. På grund af den sammenhæng, der efter vor mening er mellem planerne for den eventuelle udbygning i Høje-Tåstrup og det sjællandske universitet, så må vi også have andre muligheder på Sjælland end Roskilde belyst under det udvalgsarbejde, der nu forestår.

Jeg vil gerne spørge: hvorfor i øvrigt prioritere universitetsopbygningen øst for Store-Bælt så stærkt i forhold til udviklingen i landet vest for Store-Bælt? Vi må se nøje på i udvalget, hvor studenterne kommer fra. Det kan da endelig også lade sig gøre at bevæge sig fra Sjælland til Jylland — og ikke kun den anden vej. Vi skal måske navnlig se på, hvor studenterne ikke kommer fra. Lang geografisk afstand til uddannelsesstedet er for mange en meget effektiv hindring for en videregående uddannelse, og hertil kommer, at det jo ikke ligefrem er nogen let sag at finde velbeliggende kollegiegrunde i de i forvejen meget stærkt udbyggede områder mellem København og Roskilde.

Vi mener altså, at de jyske universitetscentre må hurtigere ind i billedet end foreslået af regeringen, også set som et led i

[K. B. Anderson.]

arbejdet for at aflaste Københavns universitet; selvfølgelig kan man aflaste Københavns universitet ved at bygge op i Jylland. Dels af den grund og dels af hensyn til planlægningsarbejdet i kommende centerområder mener vi derfor også, at afgørelsen om den geografiske placering af de jyske centre må træffes nu. Det var det samme standpunkt, vi kørte frem i fjor, og som man dengang tog til følge. Det vil i øvrigt også have betydning med en hurtig afgørelse for den forberedelse af de nye centre, der kræves, hvis vi ikke blot skal have kopier af de universiteter, vi hidtil har kendt.

Hvad placeringen angår, er vi enige i, at det nordjyske center naturligt placeres i Ålborgområdet; det er der vist heller ingen der vil bestride eller på noget tidspunkt har bestridt. Hvad det sydjyske center angår, står vi åbne over for de forskellige muligheder, der er peget på. Vi må i udvalget grundigt vurdere, hvad der taler for den ene eller den anden placering, før vi tager stilling.

Det har været nødvendigt først og fremmest at bruge taletiden her til at omtale de geografiske problemer. I udvalget må vi imidlertid ind på alle de andre problemer, der knytter sig til den fremtidige udbygning af den højere uddannelse på landsplan; jeg tænker på universitetscentertankens udformning, universitetsstrukturen, studiestrukturen, ikke mindst det meget aktuelle om styrelsesforholdene på universiteterne, og på de andre spørgsmål, som ministeren peger på i sin fremsættelsestale. På baggrund af de meget vidtrækkende afgørelser — og jeg gentager: ikke alene af stor betydning for universiteternes fremtid, men for landsplanlægningen og også for spørgsmålet om en bedre rekruttering til de videregående uddannelser — er det mere end beklageligt, at et så vigtigt forslag først er forelagt tinget den 14. marts, dagen før spærregrænsen, og først kommer til første behandling i dag, mere end en måned efter fremsættelsen. Det levner helt urimelig kort tid til et grundigt udvalgsarbejde, og det, kan man jo sige, føjer sig dermed smukt ind i det samlede billede af de arbejdsvilkår, som denne regering byder folketinget.

Mit parti vil positivt gå med i arbejdet

for at løse de store problemer, forslaget omhandler. Men vi vil altså ikke være med til at trække landet så skævt, som dette forslag kan lægge op til; her er en næsten historisk mulighed for at bringe mere balance i landsplanlægningen, og vi vil gøre vort til, at denne chance ikke forspildes.

Haunstrup Clemmensen: Uddannelsesspørgsmålene er et af de allervæsentligste samfundsproblemer, vi er stillet over for, både af menneskelige og af samfundsmæssige årsager. Vi må alle, når vi erkender og respekterer det, føje til, at løsningen af disse spørgsmål koster uhyre summer, og derfor vil jeg gerne til indledning ved behandlingen af dette lovforslag give udtryk for et absolut ønske om, at effektivitet og planlægning erkendes som noget aldeles påkrævet i alle disse spørgsmål, og i denne forbindelse ligger det det konservative folkeparti meget på sinde at understrege, at stivhed, traditionsbundethed og næsten uoverstigeligt snævre fagskranker må høre fortiden til og må nedbrydes jo før, jo hellere.

Vi vil også gerne tilføje, at alle former for uddannelse, ikke kun universitetsuddannelsen, er afgørende og vigtige, og at vi netop ved denne planlægning, der her drøftes, og som dette lovforslag er et led i, må erkende, at ikke blot basisuddannelsen, men også efteruddannelsen i stigende grad er noget helt centralt i denne problemstilling.

Jeg vil endelig gerne føje til, at efter vor opfattelse hører undervisning og forskning sammen og kan og bør ikke adskilles. De må inspirere og befrugte hinanden, og derfor må også dette med i billedet.

På hele denne baggrund er derfor også det konservative folkeparti overordentlig ivrig for, at centertanken udbygges og danner grundlaget for det videre arbejde med disse spørgsmål. Det er vor opfattelse, at der i virkeligheden er bred enighed om disse synspunkter, men derefter hører jo ulykkeligvis også en del af enigheden op. De uhyre summer, der her skal investeres, gør en prioritering uomgængelig nødvendig. Vi kan, hvor gerne vi end ville, ikke skaffe økonomiske ressourcer nok til med det samme at gennemføre udbygning af alle de centre, der er behov for, og derfor opstår der uenighed om, hvordan denne prioritering skal finde sted. Det turde heller ikke

[Haustrup Clemmensen.]

være nogen overdrivelse at sige, at der ikke er ubetinget enighed om de placeringsspørgsmål, der også hører hjemme i dette kompleks.

Jeg vil da gerne understrege, hvilket næppe kommer som nogen overraskelse for nogen, at der også i den konservative folkegruppes om disse prioriterings- og placeringsspørgsmål er forskellige synspunkter, som der vist er det i alle andre gupper. Jeg finder, det er noget naturligt og ikke noget, der bør give anledning til alt for dybe bekymringer. Det gør det vel så meget desto mere nødvendigt, at det udvalgsarbejde, vi nu om end desværre lidt sent — skal i gang med vedrørende dette lovforslag, bliver så grundigt og udførligt og sagligt som overhovedet muligt.

Jeg vil dog gerne understrege, at det er vor opfattelse, at der kan samles bred tilslutning om tanken om, at det er 6 centre, vi skal arbejde ud fra; og før dog ikke at gøre uenigheden større end højest nødvendigt må det vel også tilføjes, at der formentlig også er bred enighed om, at de 3 centre skal ligge i Jylland, det ene allerede på Fyn, et ligger allerede og har ligget gennem nogle århundreder i Østdanmark, og der er vel også enighed om, at der derudover skal være et yderligere østdansk center.

Jeg tror også, der må være enighed om blandt alle saglige vurderinger af disse spørgsmål, at vore 3 nuværende universiteter må sikres anstændige arbejdsvilkår, ikke blot i de nærmest kommende år, men også på en sådan måde, at alle de bestående universiteter må have mulighed for at have tilstrækkelige arealer til en langtidsplanlægning. Det konservative folkeparti kan derfor tiltræde, at der også sikres sådanne arealer for Københavns universitet.

Det er klart, man må tage sit udgangspunkt i de arealer, som universitetet i København allerede råder over, hvortil jeg dog gerne vil have lov at føje, at denne opkøbsmani, havde jeg nær sagt, vedrørende ejendomme i det indre København i Købmagergadekvarteret og andre steder i hvert fald ikke er noget bidrag til en langtidsløsning og netop derfor vel også nu kan ophøre.

For det andet er vel også alle formentlig enige om, at arealerne omkring rigshospitalet og på Nørre Fælled stadig skal danne

grundlag for den medicinske uddannelse og for de andre uddannelser, der naturligt knytter sig hertil, og at der derfor også skal sikres rimelige udvidelsesmuligheder i dette område.

Men disse foranstaltninger er ikke tilstrækkelige, og derfor kan mit parti tiltræde, at der skabes sikkerhed for yderligere arealer til udbygning af Københavns universitet. Der er her to muligheder, der først og fremmest kommer frem i diskussionen, enten Vestamager eller Høje-Tåstrup. Vi vil i udvalget være meget ivrige for at arbejde med en belysning af disse spørgsmål. Jeg må tilstå, at hvis disse to løsninger kunne gennemføres lige hurtigt, ville vi så langt foretrække Vestamager, men vi erkender også her tidsfaktorens betydning og må så vurdere, hvordan den endelige beslutning mest sagligt kan træffes. Jeg føjer til som en selvfølge, at vi under disse overvejelser vil lytte meget stærkt til Københavns universitets synspunkter; det er jo ikke kun lærerkrafterne, det er også studenterne, der har arbejdet meget med disse spørgsmål og gjort sig synspunkter klare.

Vi er af den opfattelse, at mammutuniversiteter ikke giver et rimeligt undervisnings- og forskningsklima, og at Københavns universitet derfor må aflastes, dog ikke ved en fuldstændig kopi af de allerede eksisterende fakulteter og institutter, snarere måske næsten tværtimod. Derfor rejser sig spørgsmålet, hvor en sådan aflastningsmulighed skal søges etableret. Her har der været adskillige ønsker og forslag: Næstved, Holbæk, Slagelse, Roskilde og en række andre områder, og også her gælder det, at der ikke i grupperne er fuldstændig enighed om, hvilken af disse placeringer til aflastningen der bør foretrækkes. Vi mener fra mange sider i det konservative folkeparti, at ikke mindst spørgsmålet om at skaffe tilstrækkeligt lærergrundlag, altså deltidsbeskæftigede akademikere ved undervisningen, er meget tungtvejende, og er derfor nået til den opfattelse, at Roskildeområdet vil være at foretrække. Men jeg vil gerne også i den forbindelse, og måske ikke mindst i den forbindelse, understrege værdien af, at administrationen af vore universiteter koordineres, effektiviseres og moderniseres. Der er allerede fra den socialdemokratiske

[Haunstrup Clemmensen.]
 ordførers side givet udtryk for — hvad jeg også kan tilslutte mig — at der utvivlsomt i hele det danske folketing er bred enighed om, at det nordjyske center helt selvfølgelig skal placeres i Ålborg. Derimod er der desværre ikke en tilsvarende enighed om, hvor det syd- og sønderjyske center skal ligge, om det skal være i Haderslevområdet eller i Esbjergområdet; også her er der forskellige synspunkter i de enkelte grupper, selv om enhver her i tinget vist ved, hvad et betydeligt flertal i det konservative folkeparti årene igennem har arbejdet for. Men vi kan for vort vedkommende også tiltræde, at der ikke nu træffes beslutning herom, men at man i arbejdet fremover må foretage en meget saglig og grundig vurdering af, hvilken af disse placeringsmuligheder der skal blive den endelige.

Må jeg dernæst sige, at ministeren i sit forslag beder om at få bemyndigelse til til disse universitets- og centerudbygninger at kunne foretage ekspropriationer. Det finder vi naturligt og velbegrundet allerede under henvisning til, at man også til folkeskoler og gymnasier har en sådan bemyndigelse.

Må jeg endelig til sidst sige, at det jo netop er kæmpeinvesteringer, der her er tale om og bør være tale om, nødvendigvis er tale om. Derfor er det så aldeles afgørende for alle grupper af befolkningen og måske ikke mindst for den del af befolkningen, der, skønt de skal betale til disse institutioner og undervisningscentre, ikke selv har fået del i deres undervisning og forskning, at disse kæmpeinvesteringer udnyttes tilstrækkelig effektivt, og i den forbindelse kan jeg ikke afstå fra netop i disse uger og dage, har man vel lov til at sige, at understrege, at autoritære metoder ikke er velegnede på nogen områder i det moderne samfund, heller ikke inden for undervisningssektoren. Derfor må det være afgørende, når disse kæmpebevillinger skal igennem det danske folketing, at man advarer både mod rester af professorenevælde på en række områder, men også mod autoritære og uacceptable metoder, som visse afgrænsede studentegrupper anvender. Skal det danske folketing i bred enighed skaffe bevillinger af den størrelsesorden, der her er tale om, må disse bevillinger udnyttes til arbejde på en effektiv måde, og det er min

overbevisning, at det er det store flertal, både af befolkningen og af dem, der er under undervisning, og som underviser, der er enig i dette synspunkt.

Per Møller: Dette forslag indvarsler en omfattende og perspektivfyldt udvidelse af rammerne for den højere uddannelse herhjemme. Når man sideløbende med forslaget fremsættelse og behandling hører påstande fra visse studenterkredse om, at dette folketing og den nuværende regering er ungdomsfjendsk, og at Danmark er ved at blive et u-land i uddannelsesmæssig henseende, så må det være berettiget at pege på, at der består et skærende og skræmmende modsætningsforhold mellem kendsgerningerne og anklagerne.

Der ofres i disse år hundreder og atter hundreder af millioner kroner på at udvide og forbedre de uddannelses tilbud, man giver ungdommen. Samtidig ofres der vældige beløb på at give de uddannelsessøgende trygge kår. Man har her et dobbelt sigte. For det første stræber man efter at sætte de unge i stand til at samle alle kræfter om selve uddannelsen, således at hæmmende erhvervsarbejde kan skæres ned til et minimum, og for det andet arbejder man på at demokratisere uddannelsen, så kun evner og flid, men ikke social og økonomisk baggrund er bestemmende for uddannelsen. Hele den målsætning, der her aftegner sig, er klar, og den samler bred politisk enighed i folketinget. Her er ingen bedre eller ringere end andre.

Alligevel er der visse studenterkredse, der driver partipolitisk agitation på spørgsmålet, måske fordi de tror, at regeringen kan skræmmes til at gøre indrømmelser, måske fordi de ønsker at fremme bestemte partiinteresser, eller måske fordi de vil avle utilfredshed blandt studenterne med det sigte at fremkalde en dybtgående omformning af hele samfundet. Hvad end motiverne er, vil det være rimeligt at minde om, at ingen samfundsgruppe er i stand til i en håndvending at få opfyldt alle sine berettigede krav. Det kan de uddannelsessøgende heller ikke. Men det danske samfund bringer i disse år store ofre for at skabe en tidsvarende ramme om uddannelsen og for at give de studerende bedre kår. Det øvrige samfund forventer ikke nogen særlig tak-

[Per Møller.]

nemlighed i den anledning, men lad det være et venskabeligt og velment råd til disse unge, at de bør være varsomme med at demonstrere utak over for de arbejdere, landmænd, håndværkere og handlende, der bringer daglige afsavn for at give de studerende bedre uddannelsesmæssige og personlige kår. Jeg er sikker på, at det kun er et mindretal blandt studenterne, der behøver at føle, at dette råd har adresse til dem.

Når Københavns universitets forhold drøftes, er der god anledning til at tage hatten af for det store flertal af studerende, der passer deres arbejde fra dag til dag under forhold, der er højst utilfredsstillende. Også professorerne og de øvrige lærerkræfter har krav på at høre en anerkendelse, fordi de, stort set, overvinder de mangeartede daglige vanskeligheder, der opstår som følge af, at man ikke i tide har fået skabt rammer, der svarer til det aktuelle studenterantal. Med den målestok, som planlægningsrådet har anvendt, er der ved Københavns universitet plads til lidt over 9.000 studenter, men der er for øjeblikket 21.000, og undervisningsministeriets økonomisk-statistiske konsulent anslår, at tallet allerede i 1975 vil være vokset til lige ved 32.000, og hvis udviklingen føres videre, vil der 5 år senere være 40.000 studenter ved Københavns universitet.

Nu skal statistiske forudsigelser, som hr. K. B. Andersen påpegede, selvfølgelig altid bedømmes med en vis varsomhed, men selv om man giver et rimeligt spillerum for fejlbedømmelser, er det nødvendigt at se i øjnene, at en væsentlig del af vor højere undervisning står over for et sammenbrud, hvis der ikke nu gribes ind med hurtig, konstruktiv handling. Det foreliggende forslag giver løfte om en sådan indgriben, og jeg skal give tilsagn om mit partis positive medvirken til, at løftet bliver indfriet.

Venstres støtte til det foreliggende forslag er ikke udtryk for ubetinget tilfredshed. Vi kunne have ønsket, at der ved denne lejlighed havde foreligget et mere fuldstændigt materiale til bedømmelse af mulighederne for Københavns universitets langsigtede udbygning. Vi er imidlertid tilfreds med, at ministeren i sin fremsættelsestale har givet tilsagn om, at de op-

lysninger, som mangler, vil blive fremskaffet med fornøden hurtighed, i det omfang det overhovedet er muligt.

Ministeren sagde ved fremsættelsen, at man vil stræbe mod en afklaring endnu i denne folketingssamling. Er der mon endnu liv i den optimisme, der her er kommet til udtryk? Vil det ikke være mere realistisk, om man allerede nu fastslår, at alle de undersøgelser, overvejelser og forhandlinger, der er en forudsætning for at bedømme planen om en udflytning til Vestamager, ikke kan være afsluttet i denne folketingssamling? Jeg er i hvert fald bange for, at en afklaring inden for de kommende 6-8 uger kun er mulig under den form, at man fejler projektet af bordet, fordi usikkerhedsmomenterne forekommer alt for uoverskuelige.

Københavns universitet har fastslået, at man finder det forsvarligt, at afgørelsen af dette spørgsmål udsættes til næste folketingssamling, og under disse forhold vil det måske nok være rigtigst at vente. Det må i denne sammenhæng betragtes som en afgørende faktor, at man allerede i denne folketingssamling vil kunne beslutte såvel oprettelsen af et universitet ved Roskilde som den begrænsede udbygning på Nørrebro, hvorved der relativt hurtigt kan ske en afhjælpning af den akutte pladsmangel.

Der kan siges meget godt om de to udflytningsmuligheder, der i dag har aktualitet, altså Tåstrup og Vestamager; til gengæld ville det på lidt længere sigt have været en ganske håbløs opgave at lave et universitet på Nørrebro, det ville man bitterligt have fortrudt, og resultatet var blevet, at Københavns universitet havde mistet sin placering som et førsterangsuniversitet. Det er nødvendigt at give universitetet albuerum, så det kan møde den fremtid, vi ikke kender.

Dette kræver store, sammenhængende arealer, og det kan man få både ved Tåstrup og på Vestamager. Det vil derfor ikke være nogen ulykke, hvis man opgiver Vestamager og altså vælger Tåstrup. Men når det er sagt, så må det understreges, at Vestamager rummer en række fordele, som man ikke finder ved Tåstrup. Det afgørende er, at et fremtidens universitet på Vestamager vil have en central placering i forhold til Københavns centrum. Dette vil indebære

[Per Møller.]

en nem adgang til de talrige institutioner, som under alle omstændigheder vil forblive i København, og det vil give studenter og lærere en nær og naturlig kontakt med hovedstadens administrative, sociale, kulturelle og folkelige liv.

Det er også værd at bemærke, at Amager har fået plads i helt nye perspektiver, efter at egnplanlægningen i den senere tid er blevet mere, som det er sagt, øresundsorienteret, hvor den tidligere vendte ryggen til Øresund og rettede blikket mod vest.

Der er således en del argumenter for at give Vestamager en fair chance, og jeg håber, at ministeren vil sætte al kraft ind på at sikre en hurtig, en grundig og en fordomsfri klarlægning af de to muligheder, vi her står over for.

Det er universitetsopgaverne øst for Store-Bælt, der trænger sig mest på, men det er naturligt, at man allerede nu gør sig tanker om de to nye universitetscentre, vi med tiden skal have i Jylland. At Ålborg her kommer i betragtning, er særdeles velbegrunderet. Med hensyn til universitetet i det sydlige Jylland er der i venstres gruppe delte meninger om, hvorvidt man bør vælge Esbjerg-Ribe eller Haderslev. Vi har imidlertid ment, at der er såpas lang tid til virkeliggørelse af denne plan, at det kan være forsvarligt at udskyde afgørelsen om den præcise lokalisering.

Som allerede nævnt markerer dette forslag et nyt stort skridt fremad mod en vældig udbygning af den højere uddannelse. På den baggrund melder det krav sig, at man snarest muligt får fastlagt de reformer, der skal skabe strukturen på universitetet og læreanstalterne. Man må sikre, at de vældige summer, der bevilges, anvendes på den mest effektive måde, og man må sikre, at undervisningen er tidssvarende og effektiv, så de studerendes tid udnyttes bedst muligt. Endelig må man stræbe efter at få et godt arbejdsmæssigt og videnskabeligt klima på universitetet og læreanstalterne. Der må ved konstruktive skridt dæmmes op

for tilløb til anarki, og i denne sammenhæng er det vigtigt, at man ændrer på tidligere tiders skarpe skillelinje mellem lærere og studerende, mellem dem, som har myndighed, og dem, som er underlagt myndighed. Den opgave, der her melder sig, løses kun ved en rigtig blanding af smidighed og fasthed; ved åbenhed over for rimelige ønsker samt ved trofasthed over for bevarelsesværdige akademiske traditioner. Det er af helt afgørende betydning, at opgaven løses hurtigt og rigtigt.

Grethe Philip: Det har længe været åbenbart for alle, at Københavns universitet må aflastes ved oprettelse af et nyt universitet øst for Store-Bælt. Selv om der hersker meget forskellig opfattelse af, hvad der er den optimale størrelse for et universitet, så er der vist her i Danmark enighed om, at vi ikke ønsker at få et mammutuniversitet, og som sådant ville vi føle et universitet, der skulle omfatte de ca. 40.000 studenter, vi må regne med at få som universitetsstuderende øst for Store-Bælt inden for en overskuelig fremtid.

Situationen på Københavns universitet er allerede nu helt uholdbar, for ikke at sige utålelig, og forholdene vil blive endnu værre i de nærmeste år. Den bedste hjælp, vi kan yde Københavns universitet og dets studerende, vil være en meget hurtig opbygning af det næste sjællandske universitet. En placering i Roskildeområdet, som foreslået af ministeren, kan jeg og mit parti give min tilslutning. Her er et bycenter i stærk vækst, et stort opland og gode transportforbindelser både til store dele af Sjælland og til København. De gode togforbindelser til København vil bl. a. betyde meget for rekrutteringen af lærerkræfter, der er af så afgørende betydning for en hurtig opbygning, og vil desuden lette adgangen til at benytte biblioteker, samlinger o. lign. i København. Jeg forstår det sådan, at der ikke stiles imod et fuldt udbygget universitet, men i hvert fald i første omgang mod undervisning inden for enkelte fakulteter.

[Grothe Philip.]

Med det nære naboskab til Risø og dets faciliteter og forskningskapaciteter vil det være nærliggende at tænke sig den matematisk-fysiske undervisning lagt ved Roskildecentret og antagelig også samfundsvidenskabelige studier.

Jeg fremsætter over for ministeren ønske om, at man uden tøven, så hurtigt det overhovedet er muligt, går i gang med de fornødne overvejelser og forhandlinger for at erhverve det nødvendige areal og komme i gang med et byggeri. I betragtning af, at det haster så meget med at få en aflastning af København, skulle det vel også være muligt at påbegynde undervisningen i provisoriske lokaler.

Når den egentlige planlægning af det varige byggeri skal i gang, tror jeg, vi må lære af erfaringerne fra Odense og ikke være for karrige med at ansætte de folk, der skal forestå planlægningen og følge byggeri og tilrettelægning af undervisningen. Med de meget store beløb, vi opererer med her, hvor der er tale om nye universitetscentre, vil det være ganske misforstået at søge at spare et par stillinger ved planlægningsarbejde med den følge, at hele arbejdet enten forsinkes eller bliver dårligere og dermed dyrere.

Ved siden af den aflastning af Københavns universitet, der vil blive følgen af oprettelsen af et nyt uddannelsescenter i Roskilde, må vi hurtigt i gang med en lokalemæssig forbedring af selve Københavns universitet. Jeg kan tilslutte mig forslaget om erhvervelse af arealer i kvarteret Jagtvej-Tagensvej-Haraldsgade. Det er områder, hvor vi allerede har arealer og undervisningsbygninger, og det er nu muligt at erhverve flere arealer. Selv om det medicinske fakultet synes at være relativt godt sikret med de arealer, der allerede kan disponeres over, og med det forestående store byggeri af Panuminstituttet og med hele rigshospitalsbyggeriet, så vil det være klogt nu, hvor mulighederne er, der, at sikre reservearealer til yderligere udbygning af forskning og undervisning for medicinere og for studier, der knytter sig hertil.

Afgørende for Københavns universitets fremtid bliver dog de beslutninger, der træffes om erhvervelse af store, sammenhængende arealer andetsteds i hovedstads-

området. Her skal handles på lang sigt, og der er mange forhold, der skal tages i betragtning.

Der skal ikke her i dag tages stilling til dette spørgsmål, der i øjeblikket, som det også har været nævnt fra anden side, synes at være et valg mellem Høje-Tåstrup og Vestamager-Kalveboderne. Jeg har med stor interesse noteret mig Københavns universitets stilling til spørgsmålet, således som den er kommet frem bl. a. ved den sidste redegørelse fra marts 1969 om Københavns universitets to udflytningsmuligheder i Københavnsregionen. Jeg forstår det sådan, at der i universitetskredse er et stærkt ønske om, at der til universitetet erhverves et stort areal med henblik på en samlet bebyggelse og med rigelige udvidelsesmuligheder. Man kan ikke ligefrem beskyldte universitetet for at være for beskedent i sin målsætning med hensyn til arealerhvervelse. Ikke mindst forslaget om et stort reserveareal på yderligere 200-400 ha ud over de 150-200 ha, der angives som det øjeblikkelige behov, lyder ret voldsomt. Jeg mener ikke, vi må have for små sko på, når vi skal planlægge for fremtiden, men så store krav om samlede arealer kan begrænse valgmulighederne uhensigtsmæssigt.

Jeg er glad for, at universitetet ikke har taget endelig stilling til, hvortil udflytningen skal ske, men fremhæver nødvendigheden af dybtgående undersøgelser vedrørende såvel funktionelle som økonomiske og egns- og byplanmæssige forhold. Jeg er enig i, at vi må undersøge ikke mindst transportmuligheder, og at krav om vej-udbygning, landvinding, brobygning m. v., der enten kan være en forudsætning for eller blive en nødvendig følge af et universitetsbyggeri, bør inddrages til bedømmelse af den samfundsmæssige omkostning.

På den anden side må vi heller ikke helt fortabe os i overvejelser og beregninger. Høje-Tåstrup området er i fuld gang med at finde anden anvendelse, og det er til at overse, hvad der i det hele taget er af muligheder for store arealerhvervelser på disse kanter. Overvejelse er godt, men lad os alligevel se at nå frem til en afgørelse helst inden udløbet af det kommende år.

Også universitetet i Århus vil trods den igangværende store udbygning kræve aflastning ved opførelse af et nyt center for højere

[Grethe Philip.]

uddannelse. Jeg kan tilslutte mig, at vi træffer beslutning om et sådant nyt center i Ålborg. Det ville være ønskeligt, om der nu kom en klar principbeslutning, der kunne danne grundlag for arealerhvervelser. Jeg tror også, det ville være godt, om vi snart fastlagde klare retningslinjer for, hvilke uddannelser der vil blive tale om. Tankerne er hidtil gået i retning af de mere teknisk og økonomisk betonedede studier, og jeg forstår, at disse planer er uændrede.

I lovforslaget siges det blot, at oprettelse af et center i den sydlige del af Jylland indgår i den langsigtede udbygningsplan. Så er der jo i alle tilfælde ikke sagt for meget, og ingen er trådt på tæerne. Men er det nu særlig hensigtsmæssigt igen at udskyde en afgørelse? Jeg tror det ikke. Vi ved, at forskellige kredse i det sydlige Jylland gennem længere tid har arbejdet med hver sine planer. Usikkerhed vil i det lange løb skabe skuffelse og bitterhed i alle lejre og vil hindre, at der i det små bygges noget op, som man senere kan trække på, når centret engang virkelig skal til at blive til noget. Vi har erfaring for, hvor vanskeligt det er på kort tid at banke forskning og videnskabelig uddannelse op. Der skal skabes et vist klima, en vis jordbund, og det tager sin tid. Jeg håber, vi under udvalgsdrøftelserne kan få dette geografiske problem afklaret. At vi i det radikale venstre har vor sympati rettet imod et center i Ribe-Esbjerg området, har vi allerede tidligere givet udtryk for.

Mit parti kan tilslutte sig lovforslagets ekspropriationsbestemmelse med henblik på bygninger og anlæg for højere uddannelsesinstitutioner.

Til slut ønsker jeg at sige, at vi i det radikale venstre er meget positive over for lovforslaget. Vi lægger stor vægt på, at der hurtigt sker en aflastning af Københavns universitet dels ved oprettelse af et nyt universitet i Roskildeområdet, dels ved at der snarest træffes beslutning om samlet arealerhvervelse og senere bebyggelse for Københavns universitet, og vi ønsker, at der nu træffes principbeslutning om de nye jyske universiteter.

Men jeg vil også gerne understrege, at vi under overvejelserne om disse problemer stadig må have for øje, at behovet for ud-

dannelsespladser bør ses i nær tilknytning til studierne effektivitet. Alt, hvad vi gør for at effektivisere og derigennem forkorte studierne, vil virke aflastende på det store universitetspres. De bestræbelser, der er i gang på dette område, må derfor føres videre og yderligere intensiveres. Jeg håber, universitetslærerne vil vise sig smidige og åbne i disse overvejelser, og at det vil være muligt at få etableret et frugtbart, varigt samarbejde med studenterne om studieændringer og nye studieformer.

Morten Lange: Det ville ikke være for meget sagt, at der i de senere år har været et vist liv omkring universiteterne i Danmark. Det er heller ikke mærkeligt, at studenterne er kommet i bevægelse. Man kunne måske have ønsket, det var sket i højere grad før; de meget trange kår, som universiteterne har haft i de senere år, hvor studentertallet er steget med en helt anden fart, end byggerytmen har givet udtryk for, har naturligvis givet så store vanskeligheder, at det er helt let forståeligt, at studenterne er kommet i en meget vanskelig situation, som fra tid til anden giver sig eksplosive udtryk.

Men jeg tror, der er nogle ting, vi skal holde fast på, som er meget, meget væsentlige, når vi ser bort fra diverse mindre røgskyer, som engang imellem viser sig på himlen. Det, som går igennem alle disse studenterbevægelser, er ønsket om medarbejde, ønsket om samarbejde, ønsket om at gå ind i opbygningen af det bedre universitet, ønsket om bedre og mere effektive studier, og jeg siger i parentes: ikke ønsket om lettere eksaminer eller noget som helst i den retning. Det er udtryk for et ønske om at højne universiteternes kvalitet. Det er det, som studenterne i hovedsagen kommer og tilbyder deres medarbejde i, og det synes jeg er et overordentlig positivt grundlag. Det skal man holde fast ved, når man som sagt en gang imellem ser en enkelt røgsky.

Det er til en sådan levende forsamling i vækst, at vi skal prøve at finde nogle rammer, nogle rammer, som vil betyde en ekspansion på den højere uddannelsesområde, som vi aldrig nogen sinde har set mage til i Danmark, og hvor vi står over for en planlægningsopgave af et næsten uoverskueligt format. De beslutninger, vi

[Morten Langa.]

skal træffe her, er vanskelige. Vi må i en lang række tilfælde også skele til det muligste kunst, somme tider måske vælge en løsning, ikke fordi den er den mest geniale, men simpelt hen fordi det er den, der kan lade sig gøre. Det er sådan et kedeligt argument, men i en situation som denne og ved planlægning af så stort et område som det, vi står over for her, må vi simpelt hen sørge for, at vore planer også kan realiseres, og at de bliver realiseret.

Det er ganske interessant at se, at regeringen i det forslag, som her foreligger til diskussion i dag, allerede har opdaget, at planlægningsvanskelighederne på området har et ganske betydeligt format. På et vist tidspunkt fik man indtryk af, at nu havde regeringen løst cirkelns kvadratur, vinklens tredeling og et par andre af de kendte vanskelige problemer og altså også klaret universitetsproblematikken, og de af os, som måske havde hørt lidt om nogle af de planer nogle gange i vort liv, kunne jo nok indse, at når regeringen kom til at kigge lidt nærmere på det, nå ja, så var altså cirkelns kvadratur stadig væk et stort problem og Københavns universitets placering næsten af samme størrelsesorden.

Der har været flere ledende planer, hvad angår Københavns universitets fremtid. Det er meget væsentligt. Jeg tror, det vil vise sig at være krumtappen, hvorom hele universitetsplanlægningen vil komme til at dreje sig. Det er det største, det er det, som har størst betydning for lærerrekruteringen til de øvrige universiteter, og en dårlig løsning for Københavns universitet er en dårlig løsning for det danske universitetsliv i al almindelighed. Men problemet er altså blot: hvordan løser vi det godt? Ideelt kan det ikke løses, det lader sig ej gøre. Så skulle Christian IV have eksproprieret helt anderledes til universitetsformål, eller hvem det nu ellers var, der burde have været forud for deres tid. Som tingene er i dag, må vi finde den næstbedste eller den tredjebedste løsning. Jeg tror selv på, at Kalveboderne-Vestamager er den lykkeligste af dem. Det synes der at være en vis stemning for også her i det høje ting, og problemet et altså mest, om, jeg vil ikke sige isen, men jorden kan holde på det område, og det får vi

formodentlig undersøgt inden så forfærdelig længe.

Det andet problem, når vi engang har klaret udbygningen af København — og jeg skal naturligvis heller ikke lægge mig fast på ting, som ikke er så undersøgt, at nogen mennesker kan tillade sig at have en endelig mening, men jeg peger blot på den løsning, som jeg dér tror er den nærmeste — det andet problem, der derefter rejser sig, er: hvor skal den næste ekspansion ske? Og dér skal man tænke på: hvordan er balancen i ekspansionen i øjeblikket? Hr. K. B. Andersen tegnede et rygvendt billede af Danmark. Jeg tror, at hr. K. B. Andersen, når han tænker lidt nærmere over, hvad der er sket i den senere tid, vil erindre, at vi har bygget inden for de sidste 20-30-40 år et universitet i Århus, som må ekspanderes meget stærkt på tilsvarende måde, som det gælder for København; vi er i gang med et universitet i Odense, som inden for de nærmeste 10 år formodentlig vil være en af de mest kraftige ekspansioner i det danske universitetsliv i al almindelighed, altså 2 indsatser vest for Store-Bælt, og der er meget, der tyder på, at dér, hvor vi dernæst har det største aflastningsbehov, bliver på Sjælland.

Det er naturligvis klart, at vi måske kan få folk til at rejse andetsteds hen, og det står der ikke noget om i grundloven at de ikke må, og det vil også være godt, om en hel del gør det, men vi bør dog nok i nogen grad lægge universiteterne dér, hvor studenterpresset findes. Det modsatte vil nok vise sig lidt upraktisk. Så jeg tror, at Roskilde universitet nok må komme ind i planerne med en særdeles høj prioritet, og det må det vistnok også af den grund, at jeg tror, det bliver et af de temmelig nemme projekter at gennemføre. Det har mange sammenhænge til Københavns universitet, der gør en sådan udbygning lidt nemmere end forskellige andre, og det er meget muligt, at når vi får kigget os godt om, bliver argumenter af den type de afgørende.

Men vi skal naturligvis ikke glemme, at udbygningen af yderligere centre i Jylland ikke er noget, der hører til i en fjern fremtid. Der har været en tendens i retning af at sige, at det varede nok længe. Personlig tror jeg ikke, det skal vare længe, og jeg tror, vi må acceptere Ålborg. Det gør vist efterhånden

[Morten Lange.]

alle, men jeg synes også, vi skulle tage os sammen og acceptere Esbjerg. Det er, så vidt jeg kan bedømme det, den rimeligste og fornuftigste løsning, og hvis vi kunne komme så langt, var vi altså kommet et hanefjed videre. Jeg håber, vi kan nå så langt, så vi i hvert fald får sat knappenålene i kortene, så vi ved, hvor planlægningen skal finde sted.

Jeg er helt klar over, at alt dette kræver en ganske overordentlig omhyggelig udvalgsbehandling. Det er muligt, der er enkelte ting, der kan slippe færdig i en fart, men f. eks. kan jeg ikke se, at vi kan tage stilling til Roskilde, førend vi ved, om vi skal være i Tåstrup eller på Kalveboderne. Sådan er der skam mange ting; disse ting har en nederdrægtig evne til at hænge sammen. Vi må jo gøre det så hurtigt og så godt, vi kan; men at det skulle blive i dette folketingsår, har jeg altså mine tvivl over for.

Men når dette er sagt om placeringen, så blot 3 ting til ganske kort. Lærerne. Uden læreruddannelse ingen universiteter, som kan bruges, og jeg vil gerne spørge ministeren, om han har modtaget et brev kort fra planlægningsrådet om at forøge antallet af kandidatstipendiater, og om man har tænkt sig skyndsomst at sende det videre til finansudvalget eller andet passende sted, for det haster noget så utroligt. De universiteter, vi planlægger nu, dér skal vi også planlægge lærerne nu, det er sådan cirka den samme cyklus. Det tager cirka lige så lang tid at lave en universitetslærer, som det tager at bygge de dertil indrettede bygninger, når vi tager hele planlægningen med — så det haster.

Nye studieplaner er blevet efterlyst. De er i vid udstrækning faktisk i funktion; der er sket en utrolig fornyelse på det område, så det er næppe det, der står højest på prioritetslisten. Derimod et andet spørgsmål: er ministeriet, er regeringen og er dette folketing parat til ikke alene at ofre penge på de gule og de røde mursten og det dertil hørende inventar, men er de også parat til at ofre de penge, som universitets ekspansionen i det hele taget kræver? Jeg ser for mig med de ekspansionsrammer, som jeg kender til, at samtidig med at vi står i en udviklingsperiode, man aldrig har set mage til,

er de rammer, som den økonomiske udvikling skal udfolde sig inden for, når vi ser bort fra byggeriet, sådan, at vi knebent holder standard, efter min mening svækker standarden lidt hvert eneste år, og dette kan på længere sigt være en meget, meget alvorlig hindring for ethvert forsøg på udbygning.

Jeg kan på mit partis vegne give tilsagn om energisk udvalgsarbejde på disse særdeles vigtige områder. Jeg håber, at vi er heldigere end med den sag, hvis begrædelige skæbne vi behandlede her i denne sal for få kvarter siden.

Kjær Rasmussen: På linje med øvrige ordførere må også jeg konstatere, at der naturligvis er fornuftige ting i det lovforslag, vi her præsenteres for.

Vi synes, det er positivt, at det offentlige påtænker at erhverve arealer til senere brug for universitetsudbygning i hovedstadsområdet, og endvidere at man nu også lader det jyske område indgå i den langsigtede planlægning af de højere uddannelsers udbygning. Regeringen synes at være afklaret med hensyn til et universitet i Ålborg; denne afklaring kan vi dele, vi er enige med regeringen i, at Ålborgområdet må være absolut velegnet.

Med hensyn til det sydjyske område er det for os meget afgørende, at et kommende center placeres dér, hvor forudsætningerne er til stede, og forudsætningerne er jo først og fremmest et tilstrækkelig stort bysamfund, som må være i stand til at betjene universitetet servicemæssigt. For hele denne afdeling er der i øvrigt gjort ganske udmærkede bemærkninger i bemærkningerne til lovforslaget.

Udvalget vil jo nok få besøg af en del deputationer, som medbringer materiale til folketingsmedlemmerne. Lad os se på dette materiale i tiden inden anden behandling af lovforslaget; så tror jeg vi vil have et bedre grundlag for en endelig stillingtagen vedrørende den sydjyske placering, hvis man da vil have denne endelige stillingtagen allerede nu.

Herefter vil jeg vende mig til hovedstadsområdet, og her synes vi at regeringens fornuft hører op. I 1966 foreslog dispositionsplanudvalget for Københavns universitet, at der skulle erhverves arealer i Høj-Tåstrup; på disse arealer tænkte man sig

[Kjær Rasmussen.]

den kommende udvikling af Københavns universitet foretaget. I 1968 kom Preben Larsen-udvalgets oversigt over mulighederne på Nørre Fælled, og universitetet kom med et forslag om udflytning til Vestamager.

Det er hovedsagelig disse sidste to forslag, som har været diskuteret i den seneste tid, og diskussionen om Høje-Tåstrup placeringen er ligesom gledet helt i baggrunden. Vi tror, det er meget forkert, idet Høje-Tåstrup løsningen viser sig at indebære flere fordele, og dette er jo da heller ikke så underligt, al den stund man siden 1963 har været klar over, at der skulle ligge et storcenter ude i Høje-Tåstrup. Udviklingen i dette område er så vidt fremskredet, at arealerne hurtigt vil kunne byggemodnes. De trafikale muligheder findes også i området, idet man egentlig kun behøver at lave en kort stikvej mod syd fra Roskildevej, som forlænger S-banenettet et par kilometer; for øvrigt skal dette S-banenet jo alligevel forlænges til Roskilde på længere sigt. Man vil altså ved at foretage forholdsvis få investeringer opnå en placering af universitetet, så det ligger uhyre centralt i trafiknettet. Man har i området S-banen, man har indtil flere hovedveje, flere ringveje og flere motorveje; det var dog noget, som burde indgå i overvejelserne, synes man nok.

Vi begriber derfor ikke, at regeringen ikke har foreslået en Høje-Tåstrup løsning; for os at se ville den blive langt den billigste, og vi vil da så stærkt, som det er os muligt, opfordre regeringen til at sørge for at få anskaffet arealer derude.

Man vil gerne have et Sjællandsuniversitet, og det foreslås, at dette oprettes i Roskilde. Vi har intet imod, at der oprettes et sjællandsk universitet i Roskilde, men vi må bare fastholde, at med den beliggenhed, som et Høje-Tåstrup universitet vil få, vil dette give både en omgående og en god betjening af Sjælland. Endvidere ville et Høje-Tåstrup universitet kunne støtte Sjællandsuniversitetet i dets udbygningsperiode.

Videre foreslår regeringen, at der erhverves arealer, som på lang sigt kan sikre, at Københavns universitet får udbygningsmuligheder; og det ligger jo ligesom i luften her, at det er Vestamager, man har i tan-

kerne. Efter vores mening vil denne løsning blive både dyr og tidkrævende; idet man jo må investere både i trafik anlæg og i byggemodning af det pågældende område. Vi ved udmærket godt, at man påtænker et storcenter også derude, men forudsætningerne for at få et sådant storcenter er jo næsten utallige! Man skal have flyttet lufthavnen, og man skal have nedlagt Sydhavnen, og man skal, som jeg sagde før, have sikret, at der bliver nogle trafikforbindelser, og det er alt sammen ting, som koster oceaner af penge.

Efter vores mening burde man altså først og fremmest erhverve de nødvendige arealer i Høje-Tåstrup; her kan man starte universitetsbyggeriet omgående. Det vil kunne gå hurtigt, fordi det er i overensstemmelse med egnsplanen, og man kunne jo her sige til ministeren, at hvis ikke disse egnsplaner skulle overholdes, er der vel egentlig ikke så forfærdelig megen mening med det hele. Vi har ikke indtryk af, at man gør noget rigtigt for at overholde egnsplanerne, specielt når det drejer sig om udflytning; men jeg ville egentlig gerne have, at ministeren redegjorde lidt for dette. Det var altså den første ting, erhvervelse af arealerne i Høje-Tåstrup.

Dernæst bør man, så vidt vi kan se, erhverve arealerne som angivet i lovforslagets § 2, altså det, der kaldes for Nørre Fælled, og endelig bør man derefter interessere sig for Amager og for Roskilde, men på længere sigt. Hvis regeringen altså ønsker at være frit stillet, så vælger man den fremgangsmåde, som vi foreslår. Vi tror, at den på længere sigt vil vise sig at indeholde de fleste muligheder.

Lige til slut et par ord om de nye universiteters indhold og målsætning; det kan ikke blive ret meget, men nu er der nogle andre ordførere, som har været inde på denne problematik i dag. Det er jo klart for os alle sammen, at der er én hel masse ting i støbeskeen i disse år. Det gamle samfund knager i fugerne; fordi det simpelt hen ikke forstår at leve op til de mål, det foregiver at have — og jeg kan stadig væk ikke rigtig lade være med at mindes den behandling, vort forslag om uddannelsesstøtte fik herinde i tinget forleden dag. Der bliver sagt en masse ord om demokrati i dette land, men kun sjældent er magt-

[Kjær Rasmussen.]

haverne med, når de kønne ord virkelig skal omsættes i handling. Hvis ministeren vil modtage et råd, så skal det være, at man ikke gør de nye universiteter til elfenbenstårne, men at man virkelig sørger for at give dem en sådan status, at demokratiet kommer til at fungere i dem. Sker det, så vil der ikke i fremtiden blive anledning til den megen forargelse, som borgerlige ordførere har givet udtryk for her i dag, men problemet er jo ganske enkelt, om magthaverne tør åbne for denne demokratiske udvikling. Det kan vi først få et indtryk af, når de borgerlige gør sig den ulejlighed at fortælle os, hvad det egentlig er, de forstår ved begrebet anarki. Det har vi ikke rigtig fået nogen forklaring på endnu, men jeg har i hvert fald selv en klar opfattelse af, at tolerancegrænsen er meget lav.

Stetter: Jeg protesterer mod lovforslagets § 1 om, at undervisningsministeren bemyndiges til at oprette et center for højere uddannelse og forskning ved Roskilde, altså bemyndiges til at oprette et nyt universitet i hovedstadsområdet. Jeg protesterer også på følgende medlemmers vegne: hr. Niels Andersen, hr. Erik Hansen (Ålborg amt), hr. Søren Jensen og hr. Knud Østergaard.

Gennemføres dette forslag, vil det medvirke til at forstærke befolkningspresset på hovedstaden. Får ministeren denne bemyndigelse, modarbejdes de bestræbelser, som regering og folketing hidtil har udfoldet for at opnå en spredning af befolknings- og erhvervsudviklingen. Forslaget vil bringe store dele af offentligheden i vildrede med, hvad der egentlig er regeringens politik på dette felt.

Vi mener, at det er rigtigt nu at bestemme den geografiske placering af de kommende centre for højere uddannelse og forskning, men vi mener også, at det er en oplagt fejl at give Roskilde førsteprioritet. Det kan ikke forsvares at oprette et universitet mindre end 30 km eller måske 20 km fra et bestående.

I mange år har bl. a. nordjyderne sendt deres unge til en universitetsuddannelse i København, og forældre og unge har affundet sig hermed, men det er ikke rime-

ligt, at dette skal fortsætte, samtidig med at regeringen nu kommer til folketinget og beder om en bemyndigelse til at bygge et nyt universitet. Regering og folketing har hidtil været enige om at sprede uddannelsesfaciliteterne for derved at give flest muligt unge lejlighed til at gennemgå en højere uddannelse, og vi mener, at nordjydernes ønske om at få det fjerde universitet skal imødekommes.

Orla Møller: Det fremgår med al tydelighed af den tale, mit partis ordfører har holdt her i dag, at forslaget om en udbygning af universiteterne langt fra er godt. Jeg skal ikke betegne det som håbløst, hvad et regeringsblad i det nordlige Jylland har gjort, men jeg må betegne det som en kortfristet løsning af et langtidspol. For enhver politiker, der ønsker at lovgive for mere end dagen og vejen, er det højst utilfredsstillende, og denne utilfredshed bliver ikke mindre, hvis man er provinsbo; jeg skal i denne forbindelse oplyse, at bag de kommende bemærkninger har jeg opbakning af de socialdemokratiske medlemmer af dette ting, der er valgt i det område, der bliver det nye Ålborg amt.

Vi ønsker ikke at lægge op til et modsætningsforhold mellem hovedstad og provins, og vi vil gerne erkende, at forholdene ved det københavnske universitet er af en så presserende karakter, at noget skal gøres, men principielt må man på et eller andet tidspunkt ud af den problematik at løse de eksisterende universitetsproblemer ved en udbygning. Man kan ikke udrydde fluer ved at give dem sukker; man kan ikke løse presset på de eksisterende højere læreanstalter ved at skabe yderligere pres omkring dem, og det er jo, hvad der sker, hvad tallene for studenter, der vælger universitetsuddannelse, klart viser. Jeg skal kun give ét eksempel: hvis hele landet havde samme muligheder som København, ville der i 1967 have tilmeldt sig 5.454 studenter til universiteterne. Hvis hele landet havde haft samme muligheder som f. eks. Nordjylland, ville tallet kun have været 2.503. Samme tal — måske ikke helt så grelle — kunne være givet for det sydjyske område. Hertil kommer tillige, at både Nord- og Sydjylland, fordi de ikke har uddannelsescentre, mangler højt uddannet arbejdskraft;

[Orla Møller.]

det kan både gymnasier, seminarier og erhvervslivet snakke med om.

Der er mange grunde til at ønske ministerens kortsigtede løsning afløst af en mere langsigtet. Jeg skal henvise til den såkaldte planskitse, hvor man påpeger, at der i slutningen af 1970'erne og 1980'erne vil blive en kraftig øgning af de aldersgrupper, hvorfra de studerende rekrutteres, og derfor udtaler, at der bør træffes forberedelser til opbygning af nye centre, så at disse kan påbegyndes med kort varsel. Det foreslås i skitsen, at der i god tid, mindst 5 år inden et nyt center skal begynde sin undervisning, nedsættes en planlægningsgruppe; skal man ikke fortsat have tidsfaktoren at slås med, kan man ikke blive ved med at udskyde året for de nye centres planlægning.

Regering og folketing påtager sig et tungt ansvar ved at fortsætte denne kredsen omkring problemet. Der kan opnås store besparelser, hvad investeringer angår, og der kan, hvad struktur og uddannelsespolitik i øvrigt angår, opnås store fordele ved at starte langtidsplanlægningen nu. Herom kan der ikke herske tvivl.

I planlægningen må der efter min opfattelse være følgende led. For det første: placeringsspørgsmålet må afklares, og jeg kan ikke erklære mig tilfreds med, at Roskilde går forud for alle andre. Der må være en ligelig prioritering af de kommende centre. Jeg vil endda tro, at en nærmere undersøgelse af forholdene vil give til resultat, at der både i Nord- og Sydjylland vil være nogenlunde lige gode muligheder for med forholdsvis kort varsel at starte opbygningen jævnsides med et Sjællandscenter. For det andet: planlægningsgrupperne for de nævnte områder må i gang i løbet af et par år, måske med det samme. For det tredje: sikring eller udpegning af de nødvendige arealer må ske nu; det volder stort hovedbrud, at disse spørgsmål fortsat ligger uløst. For det fjerde: det i planskitzen nævnte om biblioteker og forskningsinstitutter må tage sin begyndelse under ledelse af planlægningsbrugeren.

Når jeg ikke har betegnet ministerens lovforslag som håbløst, skyldes det linjerne om langtidsplanlægning. Hvis disse kan forstås eller fortolkes i retning af det af mig

skitserede, synes jeg, at der trods alt kan blive en fremtid i forslaget.

A. Chr. Andersen: Når jeg tager ordet i denne debat, er det for at beklage, at regeringen ikke i sit lovforslag fastlægger, hvor universitetet i det sydlige Jylland skal placeres. Jeg vil gerne opfordre tinget til at tage stilling til denne placering nu. Selv om det vil vare adskillige år, før et universitet i det sydlige Jylland skal etableres, er der meget, der taler for, at man træffer afgørelsen nu.

Det er meningsløst, at man 3 steder i denne landsdel skal forbeholde sig arealer til formålet. Det giver heller ikke nogen god atmosfære i en landsdel, som nok kan have behov for at arbejde i fællesskab på en række områder, at man skal strides om dette spørgsmål. Det er urimeligt, at der endnu i et uvist antal år skal ofres både kræfter og tid og penge i denne strid.

Vi har allerede set og hørt, hvorledes man fra de forskellige steder søger at argumentere for placeringen. Denne argumentation er ikke alene begrænset til at anbefale den lokale placering, men også til at nedgøre argumentationen for andre placeringer. Vel kan det synes, at det er i god tid at bestemme sig, når det måske varer både 10 og 20 år; før universitetet bliver en realitet, men det er ikke for tidligt. Selve arealet, universitetet skal placeres på, skal forberedes i god tid med beplantning m. v., men nok så vigtigt er det, at mange af dem, der til sin tid skal beskæftiges med undervisning af de studerende m. v. i de kommende år, kan placere sig i området og på forskellig vis blive parat til at løse opgaverne, når de bliver aktuelle. Lad os derfor få en afgørelse nu.

Jeg vil også gerne anbefale, at man følger planlægningsrådets indstilling og går ind for at placere universitetet i Vestjylland i Ribe-Esbjergområdet; her er fremført mange saglige begrundelser for denne placering, og jeg skal kun tilføje, at det for mig at se er en naturlig placering, hvis der skal tages geografiske hensyn. Der er jo universiteter både i Århus og Odense, og fordelingen bliver således bedst ved den nævnte placering. Hertil kommer, at storbyen Esbjergs nærhed vil have en overordentlig betydning,

[A. Chr. Andersen.]

når baggrunden for universitetet skal bygges op. Det gælder byen som sådan, men det gælder også den forskningsmæssige baggrund af forskellig art, der er og kan skabes her.

Jeg vil som sagt gerne anbefale, at man træffer afgørelsen om placeringen nu, og endvidere anbefale, at denne placering af et universitet i det sydlige Jylland bliver i Ribe-Esbjergområdet.

Adam Møller: I de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, anføres det, at regeringen ligesom den tidligere regering erklærer sig rede til forhandlinger om det sydjyske uddannelsescenters placering på grundlag af den debat, der måtte blive ført om lovforslaget. Jeg finder derfor anledning til at deltage i debatten og derved tilkendegive mit synspunkt. Jeg finder især dette nødvendigt, da mit synspunkt foreløbig er et mindretalssynspunkt inden for den konservative gruppe og derfor naturligt nok kun har fået en begrænset omtale af mit partis ærede ordfører.

Der er efter min opfattelse ingen saglig begrundelse for fortsat at udskyde beslutningen om den geografiske placering af det sydjyske uddannelsescenter. Alle foreliggende muligheder er meget nøje undersøgt og sagligt vurderet i den betænkning, som er afgivet af planlægningsrådet for de højere uddannelser. Efter en omhyggelig gennemgang af alle de hensyn, som rådets sagkundskab måtte lægge vægt på for at finde frem til de kommende universiteters rigtige placering, konkluderede planlægningsrådet i en ganske klar indstilling, idet rådet enstemmigt gik ind for, at det sydjyske uddannelsescenter blev placeret i Esbjerg-Ribeområdet.

De hensyn, der nødvendigvis må lægges vægt på, er anført i bemærkningerne til lovforslaget, og jeg skal derfor undlade nærmere at komme ind på dem. Tingets medlemmer vil se, at hvis disse saglige hensyn skal iagttages, kan man kun nå frem til

den indstilling, som planlægningsrådet også når frem til, at der bør placeres et universitet i Sydvestjylland, i Ribe-Esbjergområdet. Et uddannelsescenter her vil give stærkt forøgede uddannelseschancer for store dele af den uddannelsessøgende ungdom i Vestjylland, i Sydjylland og i Sønderjylland.

Selv om der vel næppe er nogen tvivl om, at alle danske holder af København som rigets hovedstad og med medleven og interesse følger hovedstadsområdets dynamiske udvikling, må hverken regering eller folketing glemme, at der også ligger særdeles betydningsfulde dele af Danmark vest for Store-Bælt, og at Jylland i mere end én henseende er et kraftcenter, hvor store befolkningsmæssige reserver vil kunne give udviklingen et skub frem, hvis der vises fremsyn og forståelse for de latente muligheder. Det er kun lidt over 100 år siden, Estrup fremsatte forslaget om bygning af Esbjerg havn, så at sige på den bare kyst, hvor der næppe fandtes en landsby. Nu er havnen omgivet af Danmarks femtestørste bysamfund, hovedstaden medregnet.

Der var dengang adskillige modstandere af denne vestjyske udvikling, modstandere, som saynede det fornødne fremsyn og den fornødne realitetssans til at forstå de store muligheder, som var til stede i Esbjergområdet. Heldigvis havde dengang folketingsflertallet og regeringen mod og vilje til at forme en fremtid, til at sætte en udvikling i gang og til at få øje på muligheder, der lå og ventede på at blive udnyttet. Vi ville få skam, hvis vort fremsyn og vor realitetssans var mindre i dag end for 100 år siden.

De nuværende universiteter er overbelastede, og alle er vel klar til at afhjælpe denne overbelastning, men afhjælpningen må ikke ensidigt ske blot ved en udvidelse eller udflytning af bestående universiteter i stort set samme geografiske områder. Når de er overbelastede, er årsagen bl. a. den, at en række af de studerende ved disse

[Adam Møller.]

universiteter kommer fra Sydjylland, Vestjylland, Sønderjylland og Nørrejylland, og den ungdom, der vil søge universitetsuddannelse, må rejse i hundredvis af kilometer bort fra deres hjem og fra den egn, hvor de har gennemført deres forberedende uddannelse. Det betyder, at de unge rykkes unødigt langt væk fra deres miljø, også til skade for den egn, hvor de ville udgøre en værdifuld islet blandt anden ungdom. Det skaber trafikproblemer, boligproblemer og økonomiske problemer i langt større målestok, end det ville være tilfældet, hvis der var en mere naturlig geografisk balance i universiteternes placering.

Jeg ved meget vel, hvor svært det undertiden kan være at forklare københavnere disse ting. Man er vant til, at folkeskolen, gymnasiet og senere universitetet ligger lige i nærheden. Men jeg ved også, at for dem, der selv har prøvet at søge højere uddannelse fra provinsen eller at sende børn til universitetsuddannelse ude fra Danmarks vestlige egne, er det problemer, som ikke kan overses.

Jeg vil derfor advare folketingsmedlemmerne mod at give loven en sådan udformning, at den efterlader det indtryk, at det jyske universitetsbehov kun betragtes som et andenklassers problem, hvis løsning kan udskydes til en uvis fremtid. Jeg tilråder, at beslutningen også om det sydjyske centers placering træffes ved denne lov. Hensynet til placering af veje og i det hele hensynet til en effektiv og harmonisk by- og egnsplanlægning gør det rimeligt, at afgørelsen træffes, så snart det fornødne saglige grundlag for en stillingtagen foreligger, og dette grundlag foreligger nu. Kun gennem en sådan rettidig beslutning kan man sikre sig en rolig og forsvarlig planlægning og den nødvendige koordination mellem alle de parter, der skal samarbejde om sagen. Som ministeren fremhævede ved lovforslagets fremsættelse, er opbygningen af et uddannelsescenter et langsigtet foretagende, og kun ved i god tid at træffe beslutning om centrets placering kan urimelige fejlinvesteringer undgås.

Jeg skal til slut henstille, at de synspunkter, jeg her har fremført, indgår i det kommende udvalgsarbejde, og at de tillige overvejes velvilligt af den højtærede minister,

der jo før har vist, at han ikke savner mod og handlekraft.

Burgdorf: Jeg skal ikke her i dag på nogen måde gå ind i den generelle debat om placeringen af de universitetscentre, som er påtænkt. Men når der imod forventning er kommet en debat i gang om placeringen af det sydjyske universitet, skal jeg ikke afholde mig fra her at gøre et par enkelte bemærkninger og fremkomme med et par af de argumenter, som til overflod kan drages frem for placeringen af et universitet i Haderslev.

Sønderjylland har altid haft en strategisk vigtig placering. Det har gennem århundreder skiftevis været brugt som bolværk og bro til Europa. Sønderjylland er den eneste bro, som går over land, derfor må denne bro styrkes mest muligt i fremtiden. Efter min opfattelse foretages denne styrkelse bedst og rigtigst ved placering af et kommende universitet i Haderslev. Vi ved, at Tyskland inden længe placerer en teknisk læreanstalt i Flensborg, og en vekselvirkning de to centre imellem på baggrund af det udbyggede og gode samarbejde tværs over grænsen vil komme i stand ved, at man bygger et universitet i Haderslev. Vi ved, at hele den sønderjyske befolkning står bag ønsket om en placering her, og vi ved også, at mange, mange ud over vort land ønsker det samme, og vi håber, at tinget til sin tid kommer til samme slutning.

Gorssen: Selv om jeg stort set er enig i de synspunkter, mit partis ordfører, hr. K. B. Andersen, og hr. Orla Møller har fremført, vil jeg gerne have lov til at knytte nogle enkelte bemærkninger til denne lov, som vil få stor og vidtrækkende betydning for udviklingen af vort samfund.

Når undervisningsministeren i sin skriftlige fremsættelse af nærværende lovforslag har anført, at der for det sydjyske universitets placering efter regeringens opfattelse foreligger to muligheder, nemlig Esbjerg og Haderslev, kan jeg bortset fra prioriteringen erklære mig nogenlunde tilfreds med dette, idet der herved er givet udtryk for en ændring i forhold til den redegørelse, planlægningsrådets daværende formand, nu kulturminister K. Helveg Petersen, frem-

[Gorssen.]

sendte den 7. december 1965, og hvori man var nået til den konklusion, at det første af de nye universitetscentre skulle placeres i Esbjerg.

Ved gennemlæsningen af betænkningen vedrørende planlægningen af de højere uddannelser får man det indtryk, at forfatterne havde deres konklusioner klar på forhånd og blot skulle dreje argumenterne på en for forholdet passende måde. Der er derfor grund til at understrege betydningen af den særudtalelse, to af landsplanudvalgets medlemmer, kontorchef fru Gudrun Refslund Thomsen og kontorchef Per Kirstein, har afgivet, og som senere er tiltrådt af et tredje medlem, nemlig vejdirektør K. Bang, en særudtalelse, i hvilken der er peget på, at der her ikke har foreligget tilstrækkelige undersøgelser for de erklæringer, som har kunnet afgives fra udvalget, at der stadig væk var tilbagestående problemer, som man måtte have undersøgt, og at man måtte have en dybtgående undersøgelse af spørgsmålene. Jeg håber, at man kan foretage denne dybtgående undersøgelse i det folketingsudvalg, som jeg formoder bliver nedsat.

Må jeg afsluttende have lov til at henvise til den pjeces, Sønderjysk Universitetsforening for nylig har udsendt. I dette skrift har civilingeniør Leif Sturlasson givet et vægtigt bidrag til belysning af problemerne vedrørende den højere uddannelse i Danmark og anført en række særdeles gode grunde til at placere det fjerde universitet i Sønderjylland. Jeg vil gerne tilføje, at nævnte pjeces forfatter har baseret sine besvarelser køligt uden at have andre standpunkter end dem, som er bygget på rene fornufts slutninger. Der er dog næppe tvivl om, at sidstnævnte betragtningssmåde er den rigtige og derfor også den, der bringer de rigtige besvarelser frem.

I maj 1967 har Sønderjysk Universitetsforening fastslået, at et universitet i Haderslev er en enig landsdels ønske, at et universitet i Haderslev i det nutidige forhold mellem dansk og tysk i grænselandet vil kunne høste fordel af en vågen atmosfære, som næppe findes i nogen anden landsdel, at et universitet i Haderslev vil få den smukkeste placering ved Haderslev Dam, og at et universitet i Haderslev får en udmærket

beliggenhed nær motorvej, lufthavn og længdebane.

Jeg håber, at overvejelserne vedrørende placeringen af det sydjyske universitet må falde ud til gunst for Haderslev; dermed vil der være skabt fuldstændig balance mellem Sønderjylland og det øvrige land.

Per Hækkerup: Jeg kan give tilslutning til de udtalelser, mit partís ordfører kom med; jeg tror, jeg med glæde og tilfredshed kan underskrive hvert eneste ord; han sagde, og jeg var også enig i de bemærkninger, hr. Orla Møller gjorde, ligesom jeg har været enig i adskillige andre af de indlæg, der har været. Når jeg alligevel har bedt om ordet, er det for at understrege to spørgsmål.

Det ene er betydningen af, at der, inden folketinget tager ferie, bliver truffet en afgørelse med hensyn til, hvor det sydjyske universitet skal ligge. Jeg hørte jo nok, at regeringspartiernes ordførere, i hvert fald de to af dem, var tilhængere af, at dette spørgsmål helst burde udskydes. Jeg ville finde, det var lidet hensynsfuldt over for de landsdele, som hver for sig håber at få det sydjyske universitet. Såvel de amtskommunale og kommunale myndigheder som andre instanser og det private erhvervsliv i disse områder må jo for at kunne træffe deres dispositioner have klarhed over, hvorledes den fremtidige udvikling kommer til at forme sig for disse to landsdele. Den del af området, som ikke får universitetet, må jo forsøge hurtigst muligt at overveje alternative muligheder for en udbygning af området og ikke være henvist til en stadig venten på en afgørelse. Jeg vil derfor meget kraftigt henstille både til ministeren, som jeg er overbevist om deler denne min opfattelse i sit hjertes inderste, og til folketinget, at vi får en sådan afgørelse truffet nu.

Jeg skal ikke gå ind i en videre diskussion af, om det sydjyske universitet skal ligge i Ribe-Esbjerg området eller i Haderslev. Det siger sig selv, at jeg holder mig til den sagkyndige indstilling fra planlægningsrådet, og i sikker fortrøstning til, at de saglige synspunkter vil være fremherskende også her i tinget, skal jeg afstå fra yderligere argumentation. Men også her regner jeg med, at vi i folketingsudvalget kan få en virkelig grundig drøftelse og belysning

[Per Hækkerup.]

af problemerne. For det er da klart, at også den ansøger, der, om jeg så må sige, måtte blive den tabende, har et berettiget krav på, at sagen virkelig undersøges til bunds og grundigt, og at den afgørelse, der træffes, så vidt det overhovedet er menneskelig muligt, er sagligt rigtig. Jeg ved, at den højtærede minister med rette har ord for at være en fornuftig mand, og derfor regner jeg med, at han og jeg vil kunne få et fortrinligt samarbejde på den linje, jeg her har anført.

Lysholt Hansen: Jeg vil gerne indlede med at berolige undervisningsministeren med, at jeg ikke er heroppe for at tale for at få et universitet til min nuværende valgkreds og ministerens forhenværende, Maribo amt; det er slet ikke det, der er mit emne.

Men jeg skal ikke nægte, at jeg blev noget pikeret over at læse forslaget om udbygning i Roskilde og ikke mindst den argumentation, der er for det i bemærkningerne, hvor ministeren siger, at 70 pct. af de studerende ved Københavns universitet er hjemmehørende i Frederiksborg, Roskilde og Københavns amter samt i Københavns kommune. Med den argumentation beviser ministeren klart det, som er helt afgørende for mig med hensyn til kommende universiteters placering, nemlig hvilken betydning det har med hensyn til tilslutningen til et universitet, hvor det ligger. Derfor må vi efter min mening ikke begå den kapitalbrøler nu at placere 2, om ikke 3, universiteter i Københavnsområdet, som ministeren foreslår, for så leverer vi fortsat bidrag til den udvikling, hvor egnene, der ligger fjernt fra universitetsområderne, får færre unge, der får den uddannelse, som deres evner berettiger dem til. Det kan ikke være rigtigt. Det, ministeren her foreslår, er jo i virkeligheden inden for en afstand af 30 km at lægge 2, om ikke 2½, universiteter. Det ville svare til, hvis ministeren for det jyske område, hvor der også skal placeres 2 universiteter, ville sige, at disse 2 universiteter skal ligge henholdsvis i Skanderborg og Hadsten. Hvis ministeren ville være kommet med et sådant forslag her i tinget — for det svarer det afstands-mæssigt til i forhold til Århus universitet — så ville dette ting ikke alene have rystet på

hovedet, men de ville have troet, der var noget galt med ministeren og hans embedsmænd. Derfor kommer ministeren altså heller ikke for Jylland med et så tåbeligt forslag. Der er alle og pudsigt nok også alle regeringspartiernes ordførere enige om, at naturligvis skal det første nye universitet i Jylland ligge i Nordjylland, og deri er jeg enig. Men hvorfor er det naturligt, at man i Jylland spreder universiteterne jævnt ud over området, altså i nord og syd ved siden af det bestående, men herovre, altså på Sjælland, helt rigtigt at placere det hele ved København? Der er ikke hold i den argumentation.

Derfor vil jeg gerne have lov til at sige som valgt i Maribo amt, hvor vi har det mindste antal unge, der får en højere uddannelse — og det mener jeg er på grund af den lange afstand til undervisningscentre — at for os er det afgørende, at et kommende universitet i Østdanmark placeres centralt på Sjælland. Og dér kan jeg kun sige, at det centrale sted må for mig at se være Næstved, fordi Næstved er det sted, hvor vi på det tidspunkt, hvor universitetet skal bygges, vil have gode trafikale, vej-mæssige og også togmæssige forbindelser. Det er jo ikke rigtigt, som det står i ministerens bemærkninger, at Roskilde er trafikalt centralt placeret, i hvert fald ikke for Lolland-Falster og Sydsjælland. Jeg vil gerne pege på Næstved som det sted, jeg mener vil dække befolkningsønskerne øst for Store-Bælt, når man ser bort fra Københavnsområdet, der altså nu er dækket ind med 70 pct. af de studerende ved læreanstalterne herinde.

Jeg vil også gerne have lov at føje til, at hvis man mener noget i dette ting med tanken om decentralisering af statsadministrationen, så må man også decentralisere uddannelsescentre. Vi ved jo af erfaring, at det er vanskeligt, ja, næsten umuligt, at få fornøden velkvalificeret sagskundskab på næsten alle arbejdsfelter til at forlade København efter overstået uddannelse. I studieårene indretter man sig i København, stifter familie, påbegynder eventuelt arbejde og er ikke til at rive herfra, når man er færdig med sin uddannelse. Hvis man derfor vil ødelægge mulighederne for den decentralisering, som jeg anser for helt nødvendig, ja, så skal man endelig placere det næste

[Lysholt Hansen.]

universitet i Roskilde og dermed øge skævheden i dette land. Hvis man herinde begår den kapitalbommert, som jeg vil kalde det, at lave det næste universitet i København — selv om man placerer det i Roskilde, for det er jo ét fedt, i løbet af ganske kort tid er disse områder vokset helt sammen, så det ikke er til at se forskel på København og Roskilde — hvis man gør det, ja, så synes jeg, at det, der hedder planlægningsrådet for den højere uddannelse, fortjener en anden betegnelse, så bør man døbe det om til rådet til sikring af Københavns fortsatte vækst.

Jeg mener, at det er en helt gal linje, man er inde på her. Om der er tilslutning i befolkningen i Københavnsområdet til, at man følger ministeren, ved jeg ikke, men der er i hvert fald hverken på Lolland-Falster eller i det øvrige Sjælland tilslutning til, at man laver det, der her foreslås, nemlig at man med det samme går i gang med en udbygning i Roskilde.

Jeg vil gerne have, at vi i udvalget får disse ting meget nøje undersøgt. Jeg er ikke sikker på — og dér deler jeg helt mit partis opfattelse — at det er rigtigt, at den næste udbygning skal ske i Roskilde. Det kan for mig at se — og jeg vil gerne have det undersøgt — måske lige så godt ske i Jylland. Det er noget, vi må se meget nøje på, og jeg håber, at vi kan nå til et resultat, som også befolkningen kan være tjent med. Jeg håber ikke, at der, som det har været nævnt i aviserne, allerede er truffet dispositioner, der gør, at man fra det kommende efterår så småt begynder at placere fakulteter i Roskilde, og jeg beder ministeren fortælle os noget om, hvorvidt der allerede er truffet dispositioner, der gør, at man begynder at placere sig i Roskilde. Det har i hvert fald været fremme i aviserne, og det vil jeg meget gerne have afvist, og jeg håber, det kan afvises, inden vi går i gang med arbejdet i udvalget.

Tastesen: Også jeg kan helt og fuldt tilslutte mig de synspunkter, som er fremført af socialdemokratiets ordfører, hr. K. B. Andersen. Det var også glædeligt at høre, at flere af regeringspartiernes folketingsmedlemmer fra Jylland går ind for det synspunkt, at man ikke skal trække Danmark

skævt, som hr. K. B. Andersen fremhævede. Det må være rimeligt, at universitetscentrene i Jylland prioriteres bedre, end det kommer til udtryk i regeringens lovforslag; og under denne forudsætning, at regeringsforslaget ændres under udvalgsbehandlingen, må det også være rigtigt nu at træffe en placeringsafgørelse for det sydlige Jyllands vedkommende. Men hvis det går sådan, at regeringsforslaget går igennem i den form, det har nu, så man i givet fald skal vente 20-30 år, før det bliver til noget med et universitet i det sydlige Jylland, ja, så vil jeg sætte et stort spørgsmålstegn ved, om det er rimeligt at træffe en afgørelse om placeringen i Sydjylland nu. Man må trods alt også tage befolkningsudviklingen i betragtning, sådan som den vil blive i de følgende år, og det kan vi ikke sige noget om med fuldkommen sikkerhed. Men det er min opfattelse, at Sydjylland bør prioriteres på linje med Roskilde og Ålborg.

Med hensyn til, hvor universitetscentret skal placeres i Sydjylland, nævnes der jo de to muligheder: en Ribe-Esbjerg løsning og en Haderslevløsning. Jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at mange synspunkter, som ligger helt på linje med de synspunkter, som er kommet til udtryk i planlægningsrådets indstilling, også dækker, at et universitetscenter vil være velpaceret i Kolding. Landsplanlægningsudvalget har jo i sin tid peget på, at det burde være Kolding. Men vi står over for en vestløsning eller en østløsning, og i denne forbindelse må jeg naturligvis foretrække en østløsning, som i allerhøjeste grad vil være til fordel for det store sønderjyske område. Afstanden mellem Haderslev og Kolding er mindre end afstanden mellem Ribe og Esbjerg. Der vil derfor være en god begrundelse for, at alternativet til en Ribe-Esbjerg løsning bliver en Haderslev-Kolding løsning.

Et universitet i Haderslev kan ikke bygge alene på det befolkningsgrundlag, der findes i den sønderjyske landsdel, det skal også bygge på det stærkt befolkede trekantområdes befolkningsgrundlag. Fremtiden må så afgøre, hvor det er mest hensigtsmæssigt at placere universitetscentret; om det skal placeres mellem de to byer, som det ser ud til at blive tilfældet mellem Ribe og Esbjerg, men dog tættest på Esbjerg, eller der skal ske en fakultetsdeling derved,

[Tastesen.]

at man f. eks. placerer et humanistisk fakultet i Haderslev og et medicinsk fakultet i Kolding; det er nogle af de ting, der må tages stilling til. Jeg tror på, at en Haderslev-Kolding løsning på en god måde vil komme til at bygge bro mellem den sønderjyske landsdel og det gamle land. Derfor synes jeg, det må være den rigtige løsning, og jeg kan meddele her, at de synspunkter, jeg har fremført, deles af hr. Bilgrav-Nielsen og fru Gunhild Due.

Gerda Møller: Det er jo helt indlysende, at såvel forskningsmæssige og undervisningsmæssige som også økonomiske hensyn må træde i forgrunden ved overvejelserne af, hvor udbygningen og placeringen af de fremtidige centre for den højere uddannelse skal ske. Men skal man sikre sig en rimelig balance mellem landsdelene, må det være af afgørende betydning, at der også tages landsplanmæssige hensyn, således at man undgår en skæv udvikling landsdelene imellem. Det er på denne baggrund, jeg gerne vil understrege, at placeringen af et uddannelsescenter uden tvivl vil få stor betydning både kulturelt, erhvervsmæssigt og befolkningsmæssigt for den landsdel, det bliver placeret i.

Området øst for Store-Bælt og især de sydlige egne — Sydsjælland og Lolland-Falster — har efter min mening hårdt brug for det incitament, et uddannelsescenter kan blive for hele befolknings- og erhvervsudviklingen.

Det er jo således, at de studerende til det andet sjællandske uddannelsescenter hovedsagelig skal rekrutteres fra Holbæk amt, Maribo amt, Præstø amt og Sorø amt samt fra Køge by. I 1965 talte befolkningen dér allerede over en halv million med en årlig studenterproduktion på små 1.000, og ifølge prognosen vil man i 1980 være et sted op mod 1.300 studenter. Frækvensen af de 15—25-årige, der søger universitetsuddannelse, var i 1959 for disse områder 0,59 pct. mod Københavnsområdets 1,42 pct. og Århusområdets 1,16 pct., og jeg mener, disse tal er med til at understrege, hvad hr. Lysholt Hansen for nylig sagde heroppe på talerstolen om forholdet mellem uddannelsescentrets placering og antallet af unge, der søger det. I hvert fald viser tallene, at den for-

skel, der er, er opstået ved den stærkere eller svagere forbindelse mellem hjemmet og studiestedet, for det siger jo sig selv, at jo nærmere uddannelsesstedet ligger hjemmet, jo mindre bliver de økonomiske omkostninger for den studerende og hjemmet ved at deltage i en uddannelse.

Derfor mener jeg, at kun en placering midt i et opland kan bidrage til, at oplandets unge uanset økonomisk, socialt og geografisk miljø får lige vilkår med alle andre unge i landet med hensyn til at søge højere uddannelse, og det er på denne baggrund, jeg ønsker at henstille til det udvalg, der skal behandle lovforslaget, at man i de undersøgelser og overvejelser, man skal foretage, vil rette øjnene mod Sydsjælland og Lolland-Falster, nærmere betegnet Næstved, som ligger centralt i det område, der af landsplanudvalget er udpeget som hovedregion 2.

Repræsentanter for kommunalbestyrelser og amtsråd på Sjælland og Lolland-Falster har allerede gennem flere år arbejdet på at søge skabt udvej for at få dette område ind i billedet ved bl. a. at pege på, at man kunne foretage den nødvendige udbygning af Københavns universitet i Tåstrup-Roskilde og så disponere med et andet og også gerne mere uortodokst opbygget uddannelsescenter i det sydligere Sjælland, dækkende både Sjælland og Lolland-Falster. Det arbejde har jeg selv i nogen grad haft kontakt med, og jeg vil gerne give det min fulde støtte ved at anbefale Næstved som den bedst placerede lokalitet for det andet sjællandske uddannelsescenter.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at samtlige bykommunale råd på Lolland-Falster, i Sydsjælland og i langt den overvejende del af Midt- og Vestsjælland samt omfattende kredse af vidt forskellig oprindelse på trods af egne lokale ønsker har samlet sig om Næstved. Det er da også givet, at en placering af universitetet her i mange henseender vil være et kraftigt incitament for udviklingen i Sydsjælland og på Lolland-Falster, som efter min og mange andres mening i mange henseender har været et forfordelt område, og derigennem også et incitament for udviklingen i den øvrige del af landet.

Jens Peter Jensen (Agerskov): Spørgsmålet om universiteternes rette placering

[Jens Peter Jensen (Agerskov).]
 må have en afklaring. Der er behov for uddannelser ved de bestående højere læreanstalter og særlig i København. Det må være sådan, at de, der søger den videre uddannelse, også har en mulighed for at studere under betryggende arbejdsforhold.

Men det, der kalder mig frem, er spørgsmålet om oprettelse af flere centre for højere uddannelse. I lovforslaget nævnes Ålborg og den sydlige del af Jylland, men der er jo næppe enighed om, hvor det sidste skal have sin placering. Derfor må undervisningsministeren bemyndiges til at iværksætte eller, for så vidt angår ikke-statslige institutioner, tillade, at der iværksættes undersøgelser for at finde frem til en afgørelse om universitetets placering i det sydlige område. Der er jo nævnt forskellige byer, og vi er flere, der vil håbe, at der i udvalget kan findes frem til en afklaring og den bedste løsning for placeringen af et center i Sydjylland.

„Nye slægter, glem det ikke,
 hvad ældre slægt har lidt.
 Livets store øjeblikke
 vinder ingen kvit og frit.
 Sent blev skæbnens tråde vundet,
 lad os vogte og værne, hvad der er vundet.“

Johan Philipsen: Vi skriver 1969. Må jeg bede om, at man et øjeblik gør forsøg på at tænke 15 år tilbage. Hvad mente vi dengang om universiteter og deres placering? Det er så langt et spand af år, at man vel må erkende, at der hos os alle er sket meget betydelige ændringer i opfattelsen og vurderingen. Der er også sket meget betydelige ændringer i de forhold, vi skal vurdere ud fra, og nu står vi over for den håndfaste kendsgerning, at vi af mange grunde nok kommer til at samle vore kræfter i dette land om udbygningen af det, vi er i gang med, i de første 15 år, måske endda yderligere en årrække.

Der har været talt om betydningen af, at man i år eller først på sommeren 1970 træffer en afgørelse om den endelige placering af universitetet i det sydlige Jylland, men efter min mening er der meget betydelige, håndfaste ting, der taler imod det forsøg på at se 15 år ud i fremtiden. Det kan ikke være rigtigt, at man af diverse grunde vil sætte sig ud over de væsentlige ting, som vi ved vil

komme i denne årrække, og som naturligt burde have en afgørende indflydelse på de ting, man skal tage stilling ud fra. Det fører efter min opfattelse uhyre let til fejlvurderinger, hvis man på så tidligt et tidspunkt — det er en ting, der skal komme om 15 år — gør forsøg på at se ud i en fremtid, hvis indhold vi ikke kender, men hvis vi skal skaffe os en viden derom, er det vel nærliggende at se tilbage over de 15 år, vi har bag os, og vurdere, hvilke voldsomme ændringer der er sket i denne periode; så ligger det vel nær at slutte, at det kunne gå ligeledes i de kommende år. Derfor er der efter min opfattelse meget betydelige, reelle ting, der taler for den formulering, som ministeren har givet sit forslag ved denne lejlighed.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):
 Må jeg begynde med at takke ordførere og andre, der har deltaget i debatten, og i nogle tilfælde takke for tilslutning, i alle tilfælde takke for den interesse, man har vist dette spørgsmål om universiteter og uddannelsescentre.

Der har, måske navnlig af ordførerne, været fremdraget nogle lidt inere specielle problemer, som jeg gerne vil tage først. Man har været inde på ønskeligheden af at effektivisere studierne ved universiteterne, at skabe nye studieplaner, på ændret struktur, demokratiseringsprocesser osv.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at hvad studieplaner og effektivisering af studierne angår, er der en udvikling i gang, som har været i gang gennem de senere år. Hr. Morten Lange gjorde opmærksom på det, og jeg vil gerne understrege, hvad hr. Morten Lange sagde. Det gælder inden for en række fagområder, sidst inden for det humanistiske fakultet, hvor nye studieplaner gik i gang sidste efterår, men allerede før den tid var nye studieplaner sat i kraft inden for andre områder af undervisningen, og der foregår en stadig justering af disse studieplaner og af effektiviseringen af undervisningen. Om man er kommet langt nok, er vel tvivlsomt, men man er i gang med det, og jeg tror i og for sig også, man er indstillet på den løbende ajourføring, som vil være naturlig.

Hvad strukturen i universiteterne angår, deres styrelse og de studerendes medindflydelse, har der jo gennem det sidste år været ført meget indgående, meget lang-

[Undervisningsministeren.]

varige forhandlinger mellem studerende, lærere og professorer. Disse forhandlinger om nye anordninger, nye ændringer i strukturen, skulle nu nærme sig deres afslutning. Vi håber i undervisningsministeriet i maj måned at have indstillinger om ændringer på disse områder, og jeg vil anse det for rigtigt, at hele dette meget store problemkompleks forelægges folketinget gennem en lovgivning om universitetsstyrelsen. Hvor omfattende den skal være, i hvilken udstrækning det skal være en rammelovgivning, kan der ikke tages stilling til endnu, men man vil formentlig i næste folketingssamling få lejlighed til at tage stilling til det og lovgive på et område, hvor vi ikke har haft lovgivning eller kun har haft rent sporadiske bestemmelser.

Endelig har man også været inde på centertanken i forbindelse med dette lovforslag, og jeg vil gerne også sige et par ord om det. Der er jo tale om nye uddannelsescentre; der bruges ikke i lovforslaget i og for sig betegnelsen „universitet“, men „centre for højere uddannelser“. Man er jo i gang med en sådan centeropbygning, og derfor finder jeg det vigtigt, at man fastholder det. Ved Odense universitet, som jo ved lovgivningen i 1964 fik betegnelsen universitet, er man inde på centeropbygningen. Man har et medicinsk studium, man har et humanistisk studium og et naturvidenskabeligt studium, men dertil kommer planer om en tilknytning af en del af handelshøjskoleafdelingen ved Tietgen-skolen i Odense, en socialhøjskole og et musikkonservatorium, og der har været interesse fra i hvert fald nogle af eleverne på børneforsorgsseminariet om en tilknytning. Der har fra Odense bys side været interesse for at knytte et stort centralbibliotek sammen med universitetsbiblioteket. Jeg nævner det blot, fordi man bør være opmærksom på, at det er ikke universiteter i gammeldags, traditionel forstand; man bygger op; det er vel en opløsning af universitetsbegrebet, man står over for, og opbygning af egentlige uddannelsescentre, og det betyder, at de nye uddannelsescentre ikke vil være en kopi af eksisterende ældre universiteter og ikke skal være det.

Dernæst vil jeg gøre nogle bemærkninger om det reelle indhold i lovforslaget. Hr.

K. B. Andersen undrede sig over de prognoser, som er anført i bemærkningerne til lovforslaget, prognoser, der giver meget forskellige tal: planlægningsrådets prognose, som regnede med en bestand af studerende ved Københavns universitet på knap 32.000 omkring 1980, og undervisningsministeriets statistisk-økonomiske konsulents beregninger, der angiver et tal på 40.000 studerende omkring 1980.

Nu er det naturligvis rigtigt, som hr. K. B. Andersen og vist i øvrigt også andre har sagt, at prognoser må tages med et vist forbehold, men der ligger bag disse to tal beregninger, som det er realistisk at tage med i sine betragtninger, i sine overvejelser. Planlægningsrådets prognose byggede på en fremskrivning af den hidtidige stigning i gymnasiefrekvensen, medens den økonomisk-statistiske konsulents prognoser byggede på elevtallene i skolesystemet under gymnasiet, udviklingen i overgangsfrekvensen til realafdelingen og i overgangsfrekvensen fra realafdeling til gymnasium samt en fremskrivning af denne udvikling; og tages stigningen i disse forskellige overgangsfrekvenser med, og man fremregner til 1980, kommer man altså til det store tal af omkring 40.000; måske lidt mere end 40.000 studerende i 1980.

Det er prognoser, og de må naturligvis tages med forbehold som alle prognoser, men det er dog nogle af de tal, vi har som baggrund for de beslutninger, der skal træffes. Og enten det nu vil vise sig, at studentebestanden ville blive 40.000 ved Københavns universitet i 1980 eller blot 32.000-33.000, anser jeg et sådant antal for at være alt for stort. Det er blevet sagt af flere ordførere her, at man ikke ønsker, at universitetet skal udvikle sig til et mammutuniversitet. Denne opfattelse deler jeg, og det er først og fremmest ud fra ønsket om på længere sigt at kunne holde Københavns universitets antal af studerende på omkring 20.000-25.000, at jeg må anse det for aldeles nødvendigt og særdeles vigtigt, at man får truffet beslutning om et uddannelsescenter øst for Store Bælt ud over det, der er knyttet til Københavns universitet, og at det sker hurtigt. Det er ud fra ønsket om, at Københavns universitet ikke skal udvikle sig til en sådan mammutuddannelsesinstitution, at

[Undervisningsministeren.]

man må anse det for nødvendigt, at der hurtigt træffes beslutning om et uddannelsescenter øst for Store-Bælt.

Det er fremhævet af flere talere her, også af hr. Morten Lange, at man ikke skal overse, at der vest for Store-Bælt er 2 uddannelsescentre under opbygning og udbygning, Århus og Odense. Vi har 60 pct. af de uddannelsessøgende til de højere uddannelser placeret øst for Store-Bælt. Det er rigtigt, som hr. Lysholt Hansen nævnte, at 70 pct. af dem, der studerer ved Københavns universitet, hører hjemme i Nordøstsjælland, men det afgørende er, at 60 pct. af de uddannelsessøgende, af studenterne, findes øst for Store-Bælt, og selv om jeg fuldt ud giver tilslutning til det synspunkt, at man kan godt flytte bort fra sin hjemstavn eller sit hjemsted for at studere i Danmark, er der alligevel i dette, at så stort et antal studerende hører hjemme øst for Store-Bælt, et væsentligt argument for, at der anlægges et nyt uddannelsescenter øst for Store-Bælt. Der vil blive tilfælde, hvor man må rejse andre steder hen i landet for at søge sin uddannelse, for ethvert uddannelsescenter vil ikke kunne tilbyde alle former for uddannelse og skal heller ikke gøre det, men der ligger altså i disse rent faktiske tal og i den udviklingstendens, man må formode ved Københavns universitet, et meget stærkt behov for at få etableret et uddannelsescenter øst for Store-Bælt, og her må jeg betragte det som det eneste rigtige at placere det ved Roskilde.

Jeg skal her indskyde den bemærkning ganske klart, så den ikke er til at tage fejl af — jeg vil gøre det i anledning af hr. Lysholt Hansens bemærkninger —: der er ikke truffet nogen art af dispositioner i forbindelse med Roskilde, og der vil naturligvis ikke blive truffet nogen art af dispositioner, før der ligger en beslutning, en vedtagelse, i folketinget. Det være sagt, så det er ganske klart.

Når jeg finder, det er rigtigt at placere et

sådant uddannelsescenter ved Roskilde, er det ud fra adskillige betragtninger.

Der er for det første dette, at Roskilde trafikalt ligger centralt placeret. Det gælder for forbindelser både med tog og ad landevej. Det er et område, hvor der bor en væsentlig del af de studerende, og hvor man må formode at der også vil være mulighed for at de, der ikke vil rejse til daglig, men vil søge værelser, har mulighed for at få det. Og så — og det tæller måske stærkest — vil et uddannelsescenter opbygget ved Roskilde kunne trække på arbejdskraft, akademisk arbejdskraft, fra området fra Roskilde ind til København og ved København, og spørgsmålet om lærere til nye uddannelsescentre er et af de allervanskeligste, måske en af de største hindringer at overvinde. Endelig spiller det også ind, at et uddannelsescenter ved Roskilde under opbygningen vil kunne have fordel af den nære forbindelse til København og til biblioteker og samlinger i København.

Det er rigtigt, som fru Grethe Philip fremhævede, at et uddannelsescenter ved Roskilde, der hurtigt skal opbygges, vil forudsætte, når beslutningen om det er taget af folketinget, at der nedsættes en planlægningsgruppe, og at man omgående går i gang med bevillinger først og fremmest til dem, der skal foretage planlægningen naturligvis, men i øvrigt derefter hurtigt går i gang med selve arbejdet. Jeg vil gøre opmærksom på, at det område, hvor Københavns universitet vel nok pladsmæssigt er allerhårdest trængt, er på de humanistiske studieretningers område. Netop disse studieretningers karakter er sådan, at man uden meget store investeringer og relativt hurtigt er i stand til at etablere et uddannelsescenter ved Roskilde. Man har fra Odense erfaringer for, at man med pavillonbyggeri meget hurtigt kan etablere en sådan uddannelse.

Det er derfor ikke urealistisk at sige, at man ved en hurtig og effektiv indsats vil kunne skabe et mindre pres på Københavns universitet ved hurtigt at gå i gang med det

[Undervisningsministeren.]

andet uddannelsescenter øst for Store-Bælt. Derfor må jeg altså også over for dem, der med mange og gode og stærke og varme argumenter har talt for, at der hurtigt skal ske noget i Jylland, fastholde, at hvis man vil — og det er det afgørende, at man får taget den beslutning — hvis man virkelig vil afhjælpe de vanskeligheder, som i de senere år har tårnet sig op for Københavns universitet, og som vil tårne sig op i de kommende år, så er det øst for Store-Bælt, indsatsen i første omgang skal gøres.

Og så vil jeg gerne føje til, at man skal realistisk se i øjnene, at med det, der er i gang i Århus, i Odense, i forbindelse med Københavns universitet og de dele af Københavns universitet, der i alle tilfælde skal forblive omkring Nørre Fælled, Blegdamshospitalets, rigshospitalets areal, og med det, der skal sættes ind for at skabe aflastning for Københavns universitet ved start af et nyt uddannelsescenter øst for Store-Bælt, er vi økonomisk og mandskabsmæssigt, hvad lærerkræfter angår, så stærkt belastet igennem 1970'erne, at jeg tror, det er realistisk at sige, at før efter 1980 vil der ikke kunne tages fat på virkelig udbygning af yderligere centre.

Der er fra mange sider givet udtryk for ønsket om at få alle disse problemer, også problemerne om arealerhvervelser til Københavns universitet, drøftet grundigt igennem i et udvalg. Vi er naturligvis fra undervisningsministeriet rede til at bidrage hertil og skaffe materialer frem hertil. Jeg skal måske i anledning af en enkelt bemærkning af hr. Kjær Rasmussen sige, at vi allerede har forbindelse med egnsplanrådet og dets sekretariat for at kunne få bistand herfra til tilvejebringelsen af de oplysninger, der skal skaffes, og jeg skal her som på de andre områder være rede til at bidrage stærkest muligt til fremskaffelse af materialet og til de drøftelser, som kan belyse disse problemer, inden endelig stilling tages til dem.

K. B. Andersen: Ja, jeg skal også fatte mig i korthed her i anden omgang.

Jeg vil gerne sige, at når hr. Morten Lange havde nogle kritiske bemærkninger til mit Danmarksbillede, om jeg må sige det sådan, og bl. a. i den sammenhæng gav udtryk for, at man skulle lægge universiteterne, hvor

studenterpressestet findes, så håber jeg, at hr. Morten Lange er enig i den betragtning, som bl. a. kom så stærkt til udtryk fra hr. Lysholt Hansens side, og som jeg også var inde på i første omgang, at vi også skylder at lægge universitetsudbygningen dér, hvor mange unge gerne ville have en uddannelse, som de ikke får, fordi de geografiske vanskeligheder er for store. Jeg havde nær sagt, altså netop lægge dem dér, hvor pressestet ikke findes, for ellers får vi den skævhed yderligere accentueret, som vor hidtidige universitetsopbygning lider for stærkt af.

Jeg kan føje til i den sammenhæng, at når ministeren talte om prognoserne, kunne jeg jo føje til, at den prognose, vi burde lave — jeg ved ikke, om nogen af os har fantasi nok til det — var prognosen for, hvor mange klasser til videregående uddannelse vi havde brug for i dele af Jylland, hvis det virkelig lykkedes os at få de unge frem, som i dag ikke engang kommer i gymnasiet, fordi gymnasiet heller ikke er nær nok, eller fordi der af traditionelle og mange andre grunde ikke er en mere ligelig tilgang til gymnasierne, end der er.

Det er hele det problem, vi har en vældig chance for at få taget op ved denne lejlighed, og derfor må jeg stadig sige — vel, nu kan vi jo drøfte det videre i udvalget — at jeg er ked af, at ministeren låser sig så forholdsvis fast, som ministeren gør her i anden omgang, og stadig i den grad kun ser aflastningen for København liggende så tæt ved København. Vi skal jo også passe på, at vi ikke bringer Århus i en københavnsk situation, hvis vi ikke ser tilstrækkeligt på, hvad der skal ske i Jylland.

Ministeren har på ét punkt fristet mig stærkt. Jeg har hidtil stået for fristelsen, men nu må jeg falde for den. Ministeren sagde i sin fremsættelsestale, at han var ingen Aladdin, og når man er så glad for litteratur, som jeg er, var det jo næsten at friste mig over evne, men jeg nærmede mig i første omgang. Men efter ministerens lidt skarpe bemærkninger i anden omgang og hans lidt stædige fastholden vil jeg citere Nureddin:

„Vær en fornuftig dreng, så skal i mig du altid se en god, en gavmild fætter.“

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af pensionstillæg og ændring af fradragregler m.v.),

forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m.v. (Forhøjelse af pensionstillæg m.v. og ændring af fradragregler)

og

forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af pensionstillæg og ændring af fradragregler).

Valgt blev: *Clara Munck, Asger Jensen, Lis Møller, Ulla Worm, Evan Jensen, P. E. Eriksen, Eva Ree, Valbak, Erik Hansen (Ålborg amt), Grethe Philip, Bundvad, Albertsen, Erling Dinesen, Egon Jensen, Th. Mikkelsen, Niels Mørk og Ove Munch.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om krigsforsikring af fast ejendom og løssøre har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 18. april, kl. 11 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i forskellige lovbestemmelser som følge af ændringerne i den kommunale styrelseslovgivning.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om brandvæsenet i købstæderne og på landet.

3) *Eneste behandling af:*

Betænkning og indstilling fra udvalget for forretningsordenen angående folketingets samtykke i henhold til grundlovens § 57.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til kunstmuseer.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om kulturhistoriske lokal-museer.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om et J. F. Willumsen-museum i Frederikssund.

7) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov nr. 154 af 31. maj 1961 om udbygning og ombygning m.v. af den kgl. veterinær- og landbohøjskole.

8) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om centre for højere uddannelser og Københavns universitets placering.

Mødet hævet kl. 16.36.

89. møde.

Fredag den 18. april kl. 11.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer i forskellige lovbestemmelser som følge af ændringerne i den kommunale styrelseslovgivning.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 141) findes i tidenden sp. 5679).